

KESKKONNAAMET

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduseeskirja koostamise ja korraldatud jäätmeveo korra koostamise juhend

Abimaterjal jäätmehoolduseeskirja koostajale

2018 Tallinn

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
JÄÄTMEHOOLDUSEESKIRJA SOOVITUSLIK STRUKTUUR	5
1. ÜLDSÄTTED	5
2. JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS	6
2.1 JÄÄTMEHOOLDUSE ÜLDNÕUDED	6
2.2 JÄÄTMETE KÄITLEMISE EEST VASTUTAV ISIK JA JÄÄTMEVALDAJA KOHUSTUSED	10
2.3 JÄÄTMEHAHUTITELE ESITATAVAD NÕUDED	11
3. KORRALDATUD JÄÄTMEVEDU	13
3.1 JÄÄTMEVEO PIIRKONDADE LOETELU, KUS LIITUMINE KORRALDATUD JÄÄTMEVEOGA ON KOHUSTUSLIK	13
3.2 JÄÄTMETE KOGUMISKOHT VÕI –KOHAD, Kuhu tuleb korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed nende edasivedamiseks toimetada.....	15
4. JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE NÕUDED	17
4.1 SEGAOLMEJÄÄTMETE KOGUMINE	18
4.2 PABERI JA KARTONGI KOGUMINE	19
4.3 PAKENDI JA PAKENDIJÄÄTMETE KOGUMINE	19
4.4 BIOJÄÄTMETE KÄITLEMINE	22
4.5 PLASTIJÄÄTMETE KOGUMINE	23
4.6 METALLIJÄÄTMETE KOGUMINE.....	24
4.7 KLAASIJÄÄTMETE KOGUMINE	24
4.8 BIOLOOGILISELT MITTELAGUNEVATE AIA- JA HALJASTUJÄÄTMETE KOGUMINE	25
4.9 PUIDUJÄÄTMETE KOGUMINE.....	25
4.10 TEKSTIILI- JA RÕIVAJÄÄTMETE KOGUMINE	25
4.11 SUURJÄÄTMETE KOGUMINE	26
4.12 PROBLEEMTOODETE JÄÄTMETE KOGUMINE	27
4.13 KODUMAJAPIDAMISTES TEKKIVATE OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE	28
4.14 KÕLBMATUTE RAVIMITE KOGUMINE	29
5. KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSE TERRITOORIUMIL TERVISHOIU- JA VETERINAARTEENUSE OSUTAJA JÄÄTMETE KÄITLEMISE KORD	30
6. EHITUS- JA LAMMUTUSPRAHI KÄITLEMISE NÕUDED	32
7. JÄRELEVALVE KORRALDUS JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLE KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSE TERRITOORIUMIL 34	
8. KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSE TERRITOORIUMIL ASUVATE JÄÄTMEKÄITLUSKOHTADE, VÄLJA ARVATUD PRÜGILA JÄRELHOOLDUSE NÕUDED	35
9. JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE JA SORTIMISE ARENDAMISE NÕUDED KOOS TÄHTAEGADEGA JÄÄTMELIIKIDE KAUPA	36
10. LÕPPSÄTTED/RAKENDUSSÄTTED	38
LISA 1. KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSE KORRALDATUD JÄÄTMEVEO KORD	39

Sissejuhatus

Jäätmehoolduse korraldamine on omavalitsusüksuste ülesanne, mis tuleneb jäätmeseadusest (edaspidi ka *JäätS*), kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest (edaspidi *KOKS*), pakendiseadusest (edaspidi ka *PakS*) ning keskkonnaministri 16.01.2007 määrusest nr 4 „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ (edaspidi *sortimismäärus*). Jäätmehoolduse mõistet on täpsustatud jäätmeseaduses, mille kohaselt peetakse jäätmehoolduseks jäätmekäitlust, järelevalvet jäätmekäitluse üle ja jäätmekäitluskohtade järelhooldust (*JäätS* § 11 lg 1). Omavalitsusorgani ülesanne on ka jäätmehoolduse arendamine oma haldusterritooriumil (*JäätS* § 12 lg 2). Jäätmehoolduse arendamise all on mõeldud jäätmealase teabe levitamist, jäätmealast nõustamist ja jäätmehoolduse kavandamist või muud tegevust, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset (*JäätS* § 12 lg 1).

Jäätmehoolduse korraldamist kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil reguleeritakse jäätmehoolduseeskirjaga. Jäätmehoolduseeskiri on õigusakt, mis kehtestatakse volikogu määrusega (*JäätS* § 71 lg 1) ning selle kehtestamine kuulub volikogu ainupädevusse (*KOKS* § 22 lg 1 p 36⁵). Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduseeskirja sisu on välja toodud *JäätS* § 71 lõikes 2. Jäätmehoolduseeskirja põhieesmärk on sätestada meetmed jäätmetest tuleneva negatiivse mõju või ohu tervisele või keskkonnale ärahoidmiseks ning edendada jäätmete liigiti kogumist, lisaks levitada jäätmealast teavet ning ennetada jäätmealaseid rikkumisi. Jäätmehoolduseeskirjad omavad olulist rolli ka jäätmeseaduse rakendamisel, aidates saavutada jäätmeseaduses seatud eesmärke (jäätmehierarhia järgimine, jäätmete taaskasutamise ja ringlussevõtu sihtarvude saavutamine).

Rõhutame, et jäätmehoolduseeskirjaga seatakse omavalitsusüksuse poolt nõuded jäätmekäitluse korraldamiseks oma haldusterritooriumil ning sätestatud nõuded ei ole üksnes soovituselised, vaid nende täitmine on kohustuslik. Jäätmehoolduseeskirjas kehtestatud jäätmehooldusnõuete rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut (*JäätS* § 120⁷ lg 1) ning kui selle teo on toime pannud juriidiline isik, on karistuseks rahatrahv kuni 20 000 eurot (*JäätS* § 120⁷ lg 2). Järelevalvet jäätmehoolduseeskirjas toodud nõuete täitmise üle teostab oma haldusterritooriumil kohaliku omavalitsuse üksus (*JäätS* § 119 lg 4). Samuti on kohaliku omavalitsuse üksus korrakaitseorgan korrakaitse seadusest tulenevalt ning süütegude kohtuväline menetleja.

Jäätmehoolduseeskirjas kehtestatakse jäätmetekke vähendamise meetmed ja normid jäätmekäitluse, jäätmete sorteerimise ning jäätmete kogumise, transportimise ja töötlemisega seotud tervise- ja keskkonnakahjustuste ärahoidmiseks kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil. Jäätmehoolduseeskirjas on oluline keskenduda meetmetele, mis tõhustavad jäätmete liigiti kogumist. Lisaks sätestatakse jäätmehoolduseeskirjas ka jäätmekäitlusega seotud tehnilised nõuded, näiteks nõuded jäätmemahutitele ja jäätmeveokitele. Jäätmehoolduseeskirja rakendamine omab olulist rolli kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekäitluse praktilisel korraldamisel.

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduseeskirja eelnõu tuleb arvamuse saamiseks esitada Keskkonnaametile, tervishoiuteenuste osutaja jäätmete käitlemise kord Terviseametile ja veterinaarteenuste osutaja jäätmete käitlemise kord maakonna veterinaar keskusele, kes vajadusel teevad kahe nädala jooksul ettepanekuid eeskirja täiendamiseks (*JäätS* § 71 lg 3).

Lisaks tuleb kohaliku omavalitsuse üksusel valla- või linnavolikogu määrusega kehtestada jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, veopiirkonnad, vedamise sagedus ja aeg ning jäätmeveo teenustasu suuruse määramise kord (*JäätS* § 66 lg 4). Kuigi nimetatud teavet ei nõuta jäätmehoolduseeskirja raames, on korraldatud jäätmeveoga seonduv teave jäätmehoolduse

korraldamisega tihedalt seotud ning kohaliku omavalitsuse üksus võib kehtestada ühe määruise, milles käsitletakse nii JäätS §-s 71 kui ka JäätS § 66 lg-s 4 nõutud teavet. Seetõttu on käesoleva juhendi lisas välja toodud ka soovitusel korraldatud jäätmeveo korda puudutava määruise koostamiseks.

Jäätmehoolduseeskirja koostamise juhendi eesmärk on abistada kohalikke omavalitsuse üksusi jäätmehoolduse korraldamisel. Juhendi eesmärk on suunata kõiki kohalike omavalitsuse üksusi korraldama jäätmehooldust viisil, mis annaks parima tulemuse jäätmevaldkonna eesmärkide täitmisel, milleks on jäätmetekke vähendamine, jäätmete ringlussevõtu suurendamine ning jäätmetest tingitud keskkonnanäringute vähendamine. Kuigi piirkonniti esineb kohalike eripärasid, millega tuleb kohaliku omavalitsuse üksusel jäätmehoolduseeskirja koostamisel arvestada, on soovitatav jäätmehoolduseeskirja koostamisel järgida ühtset põhistruktuuri. Käesolevas juhendis anname soovitusi jäätmehoolduseeskirja ülesehituse ning sisu osas ning selgitame, mida tuleb jäätmehoolduse korraldamisel silmas pidada.

Alati on oodatud ettepanekud juhendi parandamiseks ja täiendamiseks. Juhendi kõige värskema versiooni leiad Keskkonnaameti veebilehelt¹.

¹ Keskkonnaameti koduleht: <https://www.keskkonnaamet.ee/et/eesmargid-tegevused/jaatmed/kovide-jaatmehooldus>

Jäätmehoolduseeskirja soovituslik struktuur

Jäätmehoolduseeskirjas on kohustuslik käsitleda kõiki JäätS § 71 lg-s 2 nimetatud teemasid. Jäätmehoolduseeskirja koostamise juures tuleb ka silmas pidada, et sellega kehtestatavad sätted peavad olema abiks jäätmehoolduse ning selle arendamiseks plaanitud tegevuste elluviimiseks. Kui jäätmehoolduseeskirja koostamisel kasutatakse käesolevat juhendit, tuleb arvestada, et vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse vajadustele tuleb juhendis esitatud struktuuri täiendada või muuta.

Jäätmehoolduseeskirja ülesehituseks pole jäätmeseaduses kindlat struktuuri ette nähtud, kuid eeskirja koostamisel on siiski soovitatav kasutada järgmist struktuuri.

1. Üldsätted

Üldsätetes tuleb käsitleda järgmisi olulisi punkte:

- jäätmehoolduseeskirja reguleerimisala (haldusterritooriumi määratlemine);
- jäätmehoolduseeskirja eesmärk;
- jäätmehoolduseeskirja järgimise kohustus (isikud, kes on kohustatud jäätmehoolduseeskirja järgima);
- jäätmehoolduse korraldamisega tegeleva asutuse määramine;
- jäätmehoolduseeskirjas kasutatavad mõisted ja nende seletused.

Jäätmehoolduseeskirja üldsätete all tuleb kehtestada **jäätmehoolduseeskirja eesmärk** ning tuua välja, **millisel haldusterritooriumil jäätmehoolduseeskiri kehtib**. Jäätmehoolduseeskirja reguleerimisala määratlemisel on hea märkida, et see täiendab teisi jäätmealaseid õigusakte. Samuti tuleb üldsätetes ära määratleda, **kes peavad jäätmehoolduseeskirja järgima** (kõik haldusterritooriumi elanikud, avalikud asutused ja ettevõtjad) **ning milline asutus vastutab jäätmehoolduse korraldamise eest**. Lisaks on üldsätete all vajalik välja tuua ka jäätmehoolduseeskirjas kasutatavad **mõisted** koos seletustega.

Käesolevas jäätmehoolduseeskirja osas määratletakse ainult jäätmekäitlusega seotud vajalikud mõisted. Jäätmeseaduses kehtestatud mõistete selgitamist pole vaja eraldi välja tuua. Kui mõistet mainitakse ainult üks kord või ühes jäätmehoolduseeskirja osas, on soovitatav see mõiste määratleda vastavas osas. Kui jäätmehoolduseeskirja jaoks vajalik mõiste on määratletud jäätmeseaduses, tuleb jäätmehoolduseeskirjas kasutada seda mõistet samas tähenduses.

2. Jäätmehoolduse korraldus

Käesolevas jäätmehoolduseeskirja osas tuleb kirjeldada jäätmekäitluse ja jäätmete hoidmise korraldust ning sellega seotud tehnilisi nõudeid, nagu kogumismahutite tüüpi, materjali, suurust, mahutite alust ja paiknemist, ühiste kogumismahutite kasutamist (JäätS § 71 lg 2 p 1). Ühtlasi peab käesolev osa sisaldama meetmeid, millega välditakse või vähendatakse jäätmetest tulenevat ohtu inimese tervisele või keskkonnale. Sealhulgas tuleb paika panna olmejäätmete regulaarne äraveo sagedus, mis peab olema tiheasustusosalalt vähemalt üks kord nelja nädala jooksul ja hajaasustusosalalt vähemalt üks kord 12 nädala jooksul. Tiheasustusosalalt, kus biojäätmete kompostimine on jäätmetekke kohas tagatud, võib olmejäätmeid regulaarselt ära vedada üks kord 12 nädala jooksul (JäätS § 71 lg 2 p-s 2). Selgitame, et tiheasustusega alad määratakse vastavalt planeerimisseadusele kohaliku omavalitsuse üldplaneeringus.

Jäätmehoolduse korralduse all soovime eraldi osadena välja tuua jäätmehoolduse üldnõuded, jäätmevaldaja kohustused jäätmekäitluse korraldamisel ning jäätmemahutitele esitatavad nõuded.

2.1 Jäätmehoolduse üldnõuded

Jäätmehoolduse üldnõuete osas tuleb käsitleda järgmisi olulisi teemasid:

- jäätmetekke vältimise ja vähendamise põhimõtted;
- jäätmete liigiti kogumise kohustus ning liigiti kogutud jäätmete teiste jäätmetega segamise keeld;
- nimekiri jäätmeliikidest, mida tuleb tekkekohas eraldi koguda;
- maksimaalne lubatav aeg jäätmete ladustamiseks;
- liigiti kogumise kohustuse kehtestamine kaubanduses, tööstuses, ametiasutustes ja mujal tekkinud kodumajapidamisjäätmetega samalaadsete jäätmete kohta;
- muude, sortimismääruses mitte nimetatud, jäätmeliikide liigiti kogumise nõuded;
- ilma vastava õiguseta jäätmete käitlemise keeld;
- jäätmekäitluskohti käitavate juriidiliste isikute kohustused;
- jäätmete mahutitesse paigutamise üldnõuded;
- nimekiri jäätmeliikidest, mida keelatakse panna segaolmejäätmete, paberi ja kartongi, pakendite ja biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete kogumismahutitesse;
- jäätmete kogumise nõuded;
- jäätmete vedamise nõuded;
- jäätmeveokite tehnilised nõuded;
- jäätmemahutite minimaalsed tühjendussagedused ning –aeg;
- jäätmete taaskasutamise üldnõuded;
- jäätmete kõrvaldamise üldnõuded;
- jäätmete põletamine küttekolletes ja lõketes;
- jäätmekäitlus avalikel üritustel;
- jäätmekäitlus avalikes randades;
- jäätmekäitlus kalmistutel.

Jäätmetekke vältimise ja jäätmehooldusmeetmete väljatöötamisel ning rakendamisel tuleb juhinduda jäätmehierarhiast (JäätS § 22¹ lg 1). Tegemist on EL jäätmete raamdirektiivist (2008/98/EÜ) lähtuva põhimõttega, mille järgimist eeldatakse kõigilt liikmesriikidelt. Soovime käesolevas osas korrata jäätmehierarhia põhimõtteid ja eesmärke, mille kohaselt tuleb esmajärjekorras jäätmeteket

vältida ja kui see osutub võimatuks, tuleb jäätmeid nii palju kui võimalik ette valmistada korduskasutuseks, siis ringlusse võtta ja muul viisil taaskasutada, et ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid. Jäätmeteket on võimalik kohaliku omavalituse tasandil reguleerida näiteks läbi avalikel üritustel ühekordsete nõude kasutamise keelustamisega ning luues kohti, kuhu saab ära anda koduskasutuseks sobivaid esemeid (nt taas- ja uuskasutuskeskused).

Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab **jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist**, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses (JäätS § 31 lg 1). Kui see on tehniliselt, keskkonna seisukohast ja majanduslikult teostatav, peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti- ning klaasijäätmete liigiti kogumise (JäätS § 31 lg 3). Selgitame, et jäätmete liigiti kogumine on "tehniliselt teostatav" kui selleks on võimalik rakendada tehniliselt välja töötatud ja praktikas toimivaks osunud süsteemi. Rõhutame, et näiteks ehitusjäätmete liigiti kogumist ei saa pidada tehniliselt teostamatuks põhjusel, et ehitusobjektile ei mahu mitut jäätmekonteinerit. Jäätmete liigiti kogumine erinevatesse jäätmemahutitesse on praktikas toimivaks osunud süsteem ning seega tuleb vajadusel kasutada näiteks väiksemaid jäätmemahuteid. "Keskkonna seisukohast" on jäätmete liigiti kogumine õigustatud siis kui sellest saadav kasu õigustab võimalikke negatiivseid keskkonnamõjusid (nt liigiti kogutud jäätmete ringlussevõtu mõju keskkonnale kaalub üle jäätmete liigiti kogumise tõttu transpordist tulenevad täiendavad heitkogused). Jäätmete liigiti kogumine on "majanduslikult teostatav" kui see ei põhjusta ülemääraseid kulusid võrreldes tekkekohas sortimata jäätmete kogumise ja käitlemisega, võttes arvesse ka jäätmete taaskasutusest ja ringlussevõttust tekkivat lisandväärtust ning proportsionaalsuse põhimõtet. Käesoleval hetkel ei ole Eesti ega Euroopa Liidu tasandil kokku lepitud ühtset arvutusmetoodikat ega põhimõtteid arutamaks, kas mingi jäätmeliigi kogumine on majanduslikult mõistlik või mitte, mistõttu on plaanis selline nõue jäätmedirektiivist välja võtta.²

Tekkekohas jäätmete liigiti kogumise eesmärk on suurendada taaskasutatavate, eelkõige korduskasutuseks ettevalmistatavate ja ringlusse võetavate olmejäätmete kogust, saavutada jäätmeseaduse § 136³ punktis 1 nimetatud sihtarvude täitmine ja vähendada prügilasse ladestatavate olmejäätmete, sealhulgas biolagunevate jäätmete kogust (sortimismäärus § 1 lg 1). Erandjuhul võib eri jäätmeliike koos koguda vaid siis kui see võimaldab saavutada samaväärse kvaliteediga materjali ringlussevõtu võrreldes liigiti kogutud jäätmete kvaliteediga. Seega on välistatud biojäätmete ja muude määrivate ja vedelate jäätmete kogumine koos teiste taaskasutatavate jäätmetega, nt paberiga või klaas- ja paberpakend. Samuti ei tohi sellest põhimõttest lähtudes koos koguda nt plast- ning klaaspakendeid kuna purunenud klaas raskendab plasti ringlussevõttu. Teisest küljest, kui on kasutusel tehnoloogia, mis võimaldab eri jäätmeliigid üksteisest eraldada järgnevatel töötlemisprotsessidel ning tulemusena saadakse kõrge kvaliteediga materjal, võib eri jäätmeliike (nt metalli ja plasti) koguda koos. Siinkohal siiski rõhutame, et esmajoones tuleb kasutada kõiki võimalusi olmejäätmete sortimiseks nende tekkemomendil või vahetult peale seda tekkekohas tagamaks väljasorditava jäätmematerjali kõrgema kvaliteedi, suurendamaks selle taaskasutusvõimalusi ning vältimaks ülearust energia- ja tööjõukulu (sortimismäärus § 3 lg 1).

Seega tuleb jäätmehoolduseeskirjas rõhutada **olmejäätmete liigiti kogumise kohustust** ja tuua välja ka **nimekiri liigiti kogutavatest jäätmetest** (sortimismääruse § 3 lg-s 2 loetletud jäätmeliigid). Rõhutame, et kõiki sortimismääruse § 3 lõikes 2 loetletud jäätmeliike tuleb liigiti koguda juba tekkekohas ehk kõik isikud peavad neid jäätmeid sortima juba tekkekohas (kodus, kontoris jm) ning neil peab olema võimalik need jäätmed liigiti ära anda. Lisaks tuleb rõhutada, et **liigiti kogutud jäätmeid ei tohi segada teiste jäätmete ega muude materjalidega**, millel on erinevad omadused (JäätS

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARG+PE-580.497+01+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>

§ 14 lg 1²). Jäätmehoolduseeskirjas tuleb välja tuua ka see, et liigiti kogutud jäätmete segamise keeld rakendub ka jäätmete vedajale.

Ühtlasi soovime käesolevas osas kehtestada ka **maksimaalne lubatav aeg tekitatud jäätmete ladustamiseks**. Maksimaalse jäätmete ladustamise aja kehtestamisel peab silmas pidama, et vastavalt JäätS-le ei saa taaskasutamisele suunatavaid jäätmeid ladustada kauem kui kolm aastat ning kõrvaldamisele kuuluvaid jäätmeid ei ole lubatud ladustada üle aasta.

Jäätmekäitluse üldnõuete all peab ka selguma, et **jäätmete liigiti kogumise nõue laieneb ka kaubanduses, tööstuses, ametiasutustes ja mujal tekkinud kodumajapidamisjäätmetega samalaadsete jäätmete kohta** (sortimismääruse § 3 lg 3). Lisaks võib kehtestada ka **muude jäätmeliikide, mida pole sortimismääruses nimetatud, liigiti kogumise nõude**. Näiteks võib kehtestada tootlustusasutustele toiduõli ja -rasva eraldi kogumise nõude.

Jäätmeseaduses loetletud tegevusteks on vaja jäätmeluba (JäätS § 73 lg 2) või oma tegevus Keskkonnaametis registreerida (JäätS § 74 lg 1), seega soovime ka jäätmehoolduseeskirjas välja tuua, milliste tegevustega kaasneb jäätmeloa või registreerimistõendi omamise kohustus. Jäätmeluba ei nõuta füüsiliselt isikult, kes käitleb ise oma kodumajapidamises tekkivaid jäätmeid vastavalt jäätmeseaduse nõuetele. Seetõttu soovime ka käesolevas osas välja tuua **ilma vastavat õigust omamata** (jäätmeloata, registreerimistõendita, keskkonnakompleksloata, ohtlike jäätmete käitluslitsentsita) **jäätmete käitlemise keelu**.

Lisaks tuleb kehtestada **üldnõuded jäätmete mahutitesse paigutamise kohta**. Näiteks tuua jäätmehoolduseeskirjas välja nõue, et kergesti riknevad (nt biolagunevad jäätmed), halvasti lõhnavad või kergesti lenduvad jäätmed (nt jahtunud tuhk, tänavapühkmed, kassiliiv, koerte väljaheited) tuleb paigutada konteinerisse paber- või kilekotti pakitult ning selliselt, et need ei levitaks lõhna, ei põhjustaks ohtu inimestele ega määriks mahuteid. Antud jäätmehoolduseeskirja osa juurde soovime lisada ka **nimekirja jäätmeliikidest, mida on keelatud panna segaolmejäätmete, paberi ja kartongi, pakendite ning biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumismahutitesse** (nt ohtlikud jäätmed, tule- ja plahvatusohtlikud jäätmed, sh kuum tuhk, vedelad jäätmed, probleemtooted, sh vanarehvid, elektroonikaromud, patareid ja akud, nakkusttekitavad jäätmed, fekaalid, kogumiskaevude setted, ained ja esemed, mis võivad kahjustada jäätmemahuteid või -veokeid, jäätmemahuti kasutajat, jäätmevedajat või teisi isikuid). Lisaks tuleb juhtida tähelepanu, et segaolmejäätmete mahutitesse on keelatud panna taaskasutatavaid jäätmeid, mille liigiti kogumine on korraldatud eeskirja nõuete kohaselt (v.a. juhul kui need on määratud ja taaskasutamiseks kõlbmatud nt märgunud vanapaber jms). See tähendab, et jäätmeid, mille liigiti kogumine on korraldatud, tohib panna ainult selleks ettenähtud mahutisse. Samuti soovime siinkohal rõhutada, et jäätmeid ei ole lubatud jätta mahuti lähedusse ning jäätmete hoidmisel tuleb tagada jäätmete ja mahutite säilivus ning hoiukoha korrasolek ja võimalus jäätmete hilisemaks töötlemiseks või taaskasutamiseks.

Käesolevas peatükis kehtestatakse ka **nõuded jäätmete kogumisele ja veole** pidades silmas, et jäätmemahutite tühjendamine ning jäätmete kogumine ja vedamine ei tohi põhjustada keskkonnareostust, kujutada ohtu inimese tervisele ega kahjustada tema vara. Soovime ka täpsustada **jäätmeveokite tehnilisi nõudeid**. Jäätmeveokite tehniliste nõuete kirjeldamisel tuleb lähtuda jäätmete kogumise ja veo üldnõuetest, mille kohaselt peavad jäätmeveokid olema sellised, mis tagavad eelnimetatud nõuete täitmise (nt kinnised ja vajadusel varustatud kogumismahuti tühjendamiseks vajaliku tõstemehhanismiga või lahtised jäätmeveokid suurjäätmete ning ehitusjäätmete vedamiseks kui tagatakse, et vedamise ajal ei satu jäätmeid keskkonda). Samuti soovime jäätmeveokite tehniliste nõuete kirjeldamisel võtta aluseks prügikogumissõidukitele

kehtestatud standardid. Infot hetkel kehtivate standardite kohta leiab Eesti Standardikeskuse kodulehelt³.

Lisaks peab käesolev jäätmehoolduseeskirja osa kehtestama erinevate jäätmeliikide (nt segaolmejäätmete, paberi ja kartongi, biojäätmete) kogumiseks ettenähtud kogumismahutite **minimaalsete tühjendussagedused ning tühjendamiseks ja jäätmete veoks lubatud ajavahemikud**. Minimaalsete tühjendussageduste kehtestamise puhul tuleb jälgida, et need ei oleks vastuolus jäätmeseadusega, mille kohaselt olmejäätmete regulaarne äravedu tiheasustusalalt peab toimuma vähemalt üks kord nelja nädala jooksul ja hajaasustusalalt vähemalt üks kord 12 nädala jooksul (JäätS § 71 lg 2 p 2). Tiheasustusalalt, kus biojäätmete kompostimine on jäätmetekke kohas tagatud, võib olmejäätmeid regulaarselt ära vedada üks kord 12 nädala jooksul. Kohaliku omavalitsuse üksusel on lubatud kehtestada jäätmeseaduses etteantud minimaalsetest tühjendussagedustest ka tihedamad tühjendussagedused ja samuti võib kehtestada teatud tingimuste esinemisel (nt sõltuvalt korterite arvust elamutes) erinevad tühjendussagedused. Näiteks võib kehtestada elamutele korterite piiraru, millest väiksema korterite arvuga elamutes on lubatud harvem minimaalne tühjendussagedus ning suuremate korterite arvuga elamute puhul võib nõuda tihedamat tühjendamist. Jäätmekoti kasutamise puhul eeldatakse, et jäätmevaldajal tekib jäätmeid üks jäätmekott nelja nädala jooksul ehk jäätmekoti äraveosagedus ei saa olla tihedam. Juhul kui jäätmevaldajal tekib nelja nädala jooksul rohkem jäätmeid, tuleb jäätmete üleandmiseks kasutada kogumismahutit.

Käesolevas jäätmehoolduseeskirja osas tuleb välja tuua ka, missuguste **jäätmete küttekolletes põletamine** on lubatud ning milliseid jäätmeid ja millistel tingimustel tohib **jäätmeid põletada lõkkes**. Kui lõkke tegemist on käsitletud ka omavalitsuse heakorra eeskirjas, tuleb jälgida, et see ei oleks jäätmehoolduseeskirjaga vastuolus. Oluline on rõhutada, et kodumajapidamistes tohib põletada üksnes töötlemata ja värvimata puidujäätmeid ning kiletamata paberit ja pappi, mida oleks mõistlik põletada üksnes koguses, mis on vajalik tule süütamiseks.

Jäätmehoolduse üldnõuete osa peab sisaldama ka **jäätmekäitluse korraldust avalikel üritustel**. Näiteks peab siinkohal välja tooma, et avalikul üritusel vastutab jäätmekäitluse, sh jäätmemahutite paigaldamine eest ürituse korraldaja ning jäätmemahuteid peab olema piisavas koguses ja piisava mahuga, et vältida nende ületäitumist. Lisaks peab käesolevas osas välja tooma, milliste jäätmeliikide kogumiseks peab avalikel üritustel olema eraldi mahutid (nt segaolmejäätmed, pakendijäätmed, biojäätmed jne). Lisaks on kohaliku omavalitsuse üksusel võimalik siin reguleerida jäätmetekke vähendamist kehtestades avalikel üritustel plasttopside kasutamise keelu. Ühtlasi tuleb välja tuua, kas ja millistel juhtudel on avalikel üritustel lubatud jäätmete kogumisvahendina kasutada ka jäätmekotte. Nõuete seadmisel soovitame arvesse võtta ka avalikul üritusel osalejate arvu. Näiteks võib kohaliku omavalitsuse üksus jäätmehoolduseeskirjas kehtestada avaliku ürituse osalejate piiraru, millest alates tuleb rakendada täiendavaid nõudeid avaliku ürituse jäätmekäitluse korraldusel.

Kui kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil asub ka avalikke randasid, tuleb jäätmekäitluse üldnõuete all käsitleda ka **avalikes randades toimuvat jäätmekäitluse korraldust**. Näiteks peab välja tooma milliste jäätmeliikide (nt segaolmejäätmete, pakendijäätmete, biojäätmete) kogumiseks ning kuhu ja kui palju tuleb jäätmekonteinerid paigaldada ja kui tihti neid tuleb tühjendada. Kui avalike randade korrashoidu on käsitletud ka omavalitsuse heakorra eeskirjas, tuleb jälgida, et see ei oleks jäätmehoolduseeskirjaga vastuolus.

Lisaks peab käesolev alapeatükk kirjeldama ka **jäätmekäitluse korraldust kalmistutel**. Näiteks peab välja tooma, milliseid jäätmeliike tuleb kalmistutel eraldi koguda (nt segaolmejäätmed, biolagunevad

³ Eesti Standardikeskuse koduleht: <https://www.evs.ee/>

aija- ja haljastujäätmed). Samuti soovime rõhutada, et kalmistu territooriumile ning kalmistul asuvasse avalikult kasutatavatesse jäätmekonteineritesse ja nende kõrvale on keelatud tuua jäätmeid väljastpoolt kalmistu territooriumi. Kui kalmistute korrashoidu on käsitletud ka omavalitsuse heakorra eeskirjas, tuleb jälgida, et see ei oleks jäätmehoolduseeskirjaga vastuolus.

2.2 Jäätmete käitlemise eest vastutav isik ja jäätmevaldaja kohustused

Jäätmete käitlemise eest vastutava isiku ja jäätmevaldaja kohustuste osas tuleb käsitleda järgmisi olulisi punkte:

- jäätmete nõuetekohase käitlemise eest vastutav isik;
- jäätmevaldaja kohustused;
- täiendavad kohustused juriidilisest isikust jäätmevaldajale.

Antud jäätmehoolduseeskirja osas tuleb ära määratleda, kes on **jäätmete nõuetekohase käitlemise eest vastutav isik** ning millised on **tema kohustused** jäätmekäitlusel. Näiteks peab siin selguma, kas jäätmevaldajaks peetakse aiandus-, garaaži-, hooneühistut jms või selle liikmeid. Jäätmevaldaja põhilised kohustused on näiteks jäätmete liigiti sortimine ja kogumine, jäätmete omavahelise segunemise vältimine, piisavas koguses sobivate jäätmemahutite olemine või üürimine, jäätmemahutite tervena ja puhtana hoidmine ning vajadusel korrapärane puhastamine, jäätmemahutite veopäeval kättesaadavuse tagamine, jäätmemahutite tühendamise organiseerimine, jäätmete hoidmine viisil, mis ei levitaks haisu ega põhjustaks ohtu, oma kinnistul või hallataval territooriumil tekkinud või sinna toodud jäätmete koristamine juhul, kui ei suudeta tuvastada jäätmete tekitajat jne. Lisaks eelnevale loetelule kuuluvad jäätmevaldaja kohustuste hulka ka JäätS §-s 28 nimetatud kohustused.

Ühtlasi tuleb antud punktis eraldi välja tuua ka need **kohustused, mis kohalduvad eeltoodule lisaks üksnes juriidilistele isikutele**. Näiteks kohaldub üksnes juriidilistele isikutele kohustus teavitada oma hallatavate hoonete elanikke, rentnikke või oma ettevõtte töötajaid linnas toimivast jäätmehooldussüsteemist ning -eeskirja nõuetest. Lisaks on juriidilisest isikust jäätmetekitajal kohustus pidada oma tegevusega seotud jäätmete tekke ja käitlemise üle koguselist ja liigilist arvestust. Kui see on vajalik kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks, võib kohaliku omavalitsuse üksus nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt isikult, asutuselt ja tootjate ühenduselt oma tegevusega seotud jäätmehooldust käsitleva jäätmekava koostamist, mis vastab jäätmeseaduse § 39 lõikele 3 (JäätS § 44 lg 4). Tuua välja ka jäätmekäitluskohti käitavate juriidiliste isikute kohustused (nt hoidma korras jäätmekäitluskoha juurdesõiduteed ja siseteed, vältima nendel rajatistel keskkonnahäiringute, nagu hais, tolm, müra; lindude, näriliste või putukate kogunemine; aerosoolide sisaldus õhus, teket või jäätmete tuulega laialikandumist (JäätS § 18)). Samuti soovime kehtestada kaubandusettevõtetele, ametiasutustele ja teenindusettevõtetele kohustuse vähemalt lahtioleku ajaks paigaldada olmejäätmete mahutid hoone sissepääsude juurde ning organiseerida ka nende õigeaegse tühendamise ja vastutada nende ümbruse korrashoiu eest. Lisaks soovime käesolevas jäätmehoolduseeskirja osas täpsustada, kelle kohustus on jäätmemahutite paigaldamine ning tühendamine üldkasutatavates kohtades (nt parkidesse, parklatesse, ühissõidukite peatustesse jne).

2.3 Jäätmemahutitele esitatavad nõuded

Jäätmemahutitele esitatavate nõuete osas tuleb käsitleda järgmisi olulisi punkte:

- tehnilised nõuded jäätmemahutile (suurus, materjal);
- nõuded jäätmemahuti märgistusele;
- nõuded jäätmemahuti paigaldamisele ja paiknemisele;
- nõuded avalike kogumispunktide tehnilisele varustatusele;
- nõuded ühismahuti kasutamisele.

Antud jäätmehoolduseeskirja osas tuleb määrata tehnilised nõuded, millele peavad jäätmete kogumiseks ettenähtud jäätmemahutid vastama. **Jäätmemahutitele esitatavate tehniliste nõuete** juures tuleb paika panna:

- millist tüüpi kogumisvahendeid võib kasutada (nt süvamahutid, presskonteinerid, jäätmekotid vms);
- millisest materjalist ja millises suuruses kogumismahuteid tohib jäätmete kogumiseks kasutada (nt 80-1100-liitrised plastist või 1,5-4,5 m³-suurused metallist suletavad, teisaldatavad kogumisvahendid, kusjuures biojäätmete kogumiseks sobilik konteiner ei tohiks soovituslikult olla suurem kui 240l);
- kogumisvahendid peavad olema jäätmeveoki tõstemehhanismiga tühjendatavad (v.a jäätmekotid);
- välja tuua millisel juhul (nt ühepereelamutes minimaalse tühjendussageduse korral) ja milliste jäätmeliikide (nt segaolmejäätmed, pakendijäätmed) kogumiseks on jäätmekottide kasutamine lubatud, määrata jäätmekoti maksimaalne lubatud täituvus liitrites ja kilodes). Segaolmejäätmete puhul on soovituslik kasutada alati konteinerit, mida saab auto tõsteseadega tühjendada. Kasutada võib kuni 30-liitriseid kilekotte. Jäätmekott on mõeldud neile, kel tekib vähe jäätmeid, st kuni 30 liitrit nelja nädala jooksul. Kilekotid peavad olema piisavalt tugevad, et nad transportimisel autosse ei puruneks.

Ühtlasi juhime tähelepanu, et jäätmemahutitele esitatavate nõuete kirjeldamisel on mõistlik lähtuda jäätmemahutitele kehtestatud standarditest. Infot hetkel kehtivate standardite kohta leiab Eesti Standardikeskuse kodulehelt⁴.

Samuti tuleb käesolevas jäätmehoolduseeskirja osas välja tuua millised **nõuded** esitatakse **kogumismahutite märgistusele**. Jäätmekonteinerite märgistuse puhul on oluline, et kõigile oleks üheselt mõistetav, millise jäätmeliigi kogumiseks konteiner mõeldud on (nt kogumismahutitel peab olema nähtavas kohas, selgelt loetavalt eesti ja vene keeles, soovitatavalt ka inglise keeles kirjutatud, mis liiki jäätmeid sinna tohib paigutada ja jäätmeliiki täpsustav näidisloetelu). Kohaliku omavalitsuse üksus võib tootjavastutusorganisatsiooniga kokku leppida ka erinevate pakendijäätmeliikide (paber-, klaas-, segapakend jne) kogumiseks mõeldud konteinerite värvustes. Näiteks paber- ja kartongpakendi puhul kasutada sinist, klaaspakendi puhul rohelist ning segapakendi puhul kollast värvi.

Samuti peab käesolev jäätmehoolduseeskirja osa sisaldama üksikasjalikke **juhiseid jäätmemahuti paiknemiskohale ning juurdepääsuteele esitatavaid nõudeid**.

- Tuleb kehtestada nõuded kortermajade juures asuvatele jäätmemahutitele ning nende ligipääsetavusele.
- Juhul kui jäätmemahuti, katusealust, väravat või jäätmemahutit lukustatakse, peab rõhutama, et jäätmevaldaja kohustus on tagada selle avamine tühjenduspäeval ning tagatud peab olema vaba juurdepääs mahutile ja jäätmeveoki piisav manööverdamisruum.

⁴ Eesti Standardikeskuse koduleht: <https://www.evs.ee/>

- Jäätmemahuti tuleb paigutada kõvale alusele (nt betoon, asfalt, tänavasillutis).
- Samuti on soovitatav kehtestada jäätmemahuti paiknemiskoha minimaalne kaugus naaberkinnistust ning jäätmemahuti paiknemiskoha määramisel tuleb silmas pidada ka tuleohutuse aspekte.
- Oluline on tagada, et jäätmeveok pääseks takistamatult kogumismahutile piisavalt lähedale (jäätmeveoki peatumiskohast kuni 5 meetri kaugusele, erandjuhtudel sõidutee või kõnnitee tõttu kuni 10 meetri kaugusele).
- Lisaks peab jäätmemahuti paigutamisel pidama silmas, et see ei häiriks liiklust ega jalakäijaid.
- Tupiktänavate puhul tuleb arvestada, et sõidutee laius oleks piisav jäätmeveoki manööverdamiseks ja ümberpööramiseks.

Muuhulgas tuleb välja tuua ka jäätmekottide paigutamise nõuded. Jäätmehoolduseeskirjas tuleb rõhutada, et jäätmekotid peavad olema paigutatud selliselt, et need oleksid kaitstud sademete, muul viisil niiskumise ning lindude ja loomade ligipääsu eest (nt paigutada jäätmekotid äraveokohta vahetult enne äraveopäeva).

Juurdepääsutee puhul on olulised järgmised nõuded:

- Tee mahuti juurde peab olema kõva kattega, piisava kandevõimega ja tasane, talvisel ajal lumest ja jääst puhastatud ning vaba muudest transporti takistavatest esemetest.
- Juurdepääsutee peab võimaldama mahutit hõlpsalt käsitsi teisaldada.
- Juurdepääsutee minimaalne laius peab arvestama jäätmeveoki turvaliseks liiklemiseks vajaliku minimaalse laiusega (soovituslikult vähemalt 3,5 m), tee kohal peab olema piisavalt vaba ruumi kõrguses (soovituslikult vähemalt 4,5 m) ning tee kalle ei tohi olla liiga järsk (soovituslikult mitte üle 5%).

Samuti tuleb määrata, kes vastutab kogumismahuti paiknemiskoha ja juurdepääsutee korrashoiu eest (üldjuhul peab vastutama jäätmevaldaja, kuid kui jäätmevedu on jäänud toimumata või kui kogumismahuti paiknemiskoht on prahistatud jäätmevedaja süül, on jäätmevedaja kohustatud selle koristama). Lisaks soovitame jäätmehoolduseeskirjas välja tuua, et jäätmevedaja peab pärast kogumismahuti tühjendamist paigutama kogumismahuti selle endisesse asukohta.

Käesolev jäätmehoolduseeskirja osa on sobiv koht välja tuua ka **avalike kogumispunktide tehnilise varustatuse nõuded** (nt ohtlike jäätmete kogumispunktid peavad olema varustatud esmaste reostustõrje- ning tulekustutusvahenditega).

Käesolevas osas tuleb paika panna ka **ühismahuti kasutamise tingimused** (tuua välja millistel juhtudel võib ühismahuteid kasutada ning milliseid mahuteid võib ühismahutina kasutada). Näiteks võib lubada ühismahutit kasutada üksnes ühise õuealaga korter- ja ridaelamutes või kõrvuti asetsevatel kinnistutel tekkivate jäätmete kogumiseks ning ühismahutina ei ole lubatud kasutada jäätmekotti. Ühismahuti kasutamiseks peavad jäätmevaldajad omavahel sõlmima vastava ühismahuti kasutamise kokkuleppe.

3. Korraldatud jäätmevedu

Jäätmehoolduseeskirjas tuleb esitada üksnes jäätmeveo piirkondade loetelu, kus liitumine korraldatud jäätmeveoga on kohustuslik (JäätS § 71 lg 2 p 3) ning jäätmete kogumiskoha või -kohad, kuhu tuleb korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed nende edasivedamiseks toimetada (JäätS § 71 lg 2 p 8).

3.1 Jäätmeveo piirkondade loetelu, kus liitumine korraldatud jäätmeveoga on kohustuslik

Jäätmeveo piirkondade loetelu osas tuleb käsitleda järgmisi olulisi punkte:

- korraldatud jäätmeveo piirkondade loetelu;
- korraldatud jäätmeveoga liitumise kohustusest vabastatud isikud;
- asukohad, kus tekkivad jäätmed ei ole korraldatud jäätmeveoga hõlmatud.

Jäätmehoolduseeskirjas tuleb kehtestada kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil **jäätmeveo piirkondade loetelu**, kus liitumine korraldatud jäätmeveoga on kohustuslik (JäätS § 71 lg 2 p 3). Käesoleva peatüki koostamisel tuleb silmas pidada, et see ei oleks vastuolus kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korraga.

Antud jäätmehoolduseeskirja osas sätestatakse korraldatud jäätmeveo ulatus ja määratakse korraldatud jäätmeveoga hõlmatud veopiirkonnad. Korraldatud jäätmeveoga hõlmatud veopiirkond tuleb määrata arvestusega, et piirkonna minimaalne suurus tagab jäätmeveoki täitumise ühe kogumisringiga ja piirkonna elanike arv ei ole üldjuhul suurem kui 30 000 (JäätS § 67 lg 5). Administratiivkulude optimeerimiseks peaksid veopiirkonnad olema võimalikult suured (OECD keskkonnavalade ülevaade⁵). Veopiirkonna määrab kohaliku omavalitsuse volikogu, lähtudes eeldatavatest jäätmekogustest, hoonestusest ning teede- ja tänavatevõrgu eripärast (JäätS § 67 lg 6). Jäätmehoolduseeskirja lisas võib esitada ka kaardi jäätmeveo piirkondade kohta.

Lisaks tuleb antud jäätmehoolduseeskirja osa juures rõhutada, et piirkondades, kus on rakendunud korraldatud jäätmevedu, on sellega liitumine kohustuslik kõikidele jäätmevaldajatele ning jäätmevaldaja on kohustatud andma korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed üle eeskirjas sätestatud tingimustel. **Korraldatud jäätmeveoga liitumise kohustusest on vabastatud isikud**, kellel on jäätmeluba või kompleksluba (JäätS § 69 lg 4¹), soovi korral võivad nad siiski korraldatud jäätmeveoga liituda. Samuti soovitage siin välja tuua **millistes asukohtades tekkivad jäätmed ei ole korraldatud jäätmeveoga hõlmatud** (nt ühissõidukipeatustes, tänavatel, avalikes randades, parkides, kalmistutel ning haljasaladel paiknevate avalikult kasutatavate jäätmemahutite tühjendamine ja nendes jäätmemahutites asuvad jäätmed ning avaliku ürituse korraldamise luba vajavatel üritustel tekkivad jäätmed).

Selgitame, et JäätS § 69 lg 4 kohaselt võib jäätmevaldaja erandkorras vabastada teatud tähtjaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest jäätmevaldaja taotluse alusel. See tähendab, et kohalik omavalitsuse üksus ei saa automaatselt ise ühtegi jäätmevaldajat korraldatud jäätmeveost vabastada, vaid selleks peab jäätmevaldaja esitama kohaliku omavalitsuse üksusele taotluse. Näiteks ei või kohaliku omavalitsuse üksus kehtestada kõikidele aiandusühistutele automaatselt vabastust

⁵ OECD Environmental Performance Reviews: Estonia 2017: <http://www.oecd.org/estonia/oecd-environmental-performance-reviews-estonia-2017-9789264268241-en.htm>

korraldatud jäätmeveoks mingiks kindlaks ajaperioodiks (nt oktoobrist märtsini). Kui aiandusühistud soovivad saada korraldatud jäätmeveost teatud ajaperioodiks vabastust, tuleb selleks igal ühistul esitada kohaliku omavalitsuse üksusele vastav taotlus. Samuti ei saa näiteks ühistu ise otsustada osade liikmete korraldatud jäätmeveost vabastamist (juhul kui jäätmevaldajateks on ühistuliikmed, tuleb vabastuse saamiseks igal ühistu liikmel kohaliku omavalitsuse üksusele selleks vastav taotlus esitada, kui aga jäätmevaldajaks on ühistu, siis saab vabastust taotleda ühistu tervikuna).

Lisame, et kohaliku omavalitsuse üksus võib jäätmevaldaja erandkorras teatud tähtjaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastada jäätmevaldaja taotluse alusel vaid juhul kui kohaliku omavalitsuse üksus on veendunud, et kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata (JäätS § 69 lg 4). See tähendab, et kohaliku omavalitsuse üksus peab eelnevalt kohapeal kontrollima, et jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamise asjaolud on tõesed ja vabastamist võimaldavad (JäätS § 69 lg 4²). Jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga liitumise aluseks ei saa olla fakt, et kinnistu omanik korraldab jäätmekäitluse ise. Kohaliku omavalitsuse üksusel on õigus vabastada jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga liitumise kohustusest tema põhjendatud taotluse alusel aastaringelt või perioodiliselt.

Tartu Ringkonnakohus ütleb oma otsuses asjas nr 3-16-313/35, et jäätmeseaduse eesmärgiks oli teha korraldatud jäätmeveoga liitumine kohustuslikuks tiheasustusaladel otse seadusest tulenevalt. Seejuures nähtub, et suvila (nagu ka elu- ja äriruumi) omanik loetakse automaatselt liitunuks korraldatud jäätmeveoga suvila (või elu- või äriruumi) asukohajärgses kohalikus omavalitsuses ning seda sõltumata sellest, kus on omaniku tegelik elukoht või registrijärgne aadress. Vastupidisel juhul ei oleks saavutatav seaduse eesmärk. Nii jäätmeseadusest kui ka selle eelnõu (105 SE) seletuskirjast ning jäätmeseaduse muudatustest tuleneb seadusandja tahe hõlmata kohaliku omavalitsuse territooriumil korraldatud jäätmekäitlusega kohustuslikult võimalikult suur hulk isikuid. Nende vabastamine korraldatud jäätmekäitlusega liitumisest on erandlik ja saab põhineda seadusest tuleneval alusel (vt RKTk otsus asjas nr 3-2-1-80-13, p 51⁶). Kohalikul omavalitsusel puudub seaduse alusel võimalus vabastada isikut tagasiulatuvalt korraldatud jäätmeveoga liitumisest. Tulenevalt JäätS § 69 lõikes 4 sätestatust on liitumisest vabastamine võimalik vaid erandkorras ning lähtudes JäätS § 69 lõikest 4² on kohalikul omavalitsusel eelneva kontrolli kohustus.

Lisaks juhime tähelepanu, et korraldatud jäätmeveost erandkorras vabastatud jäätmevaldajal kaasneb kohustus esitada järgmise aasta 20. jaanuariks kohaliku omavalitsuse üksusele kirjaliku kinnituse, et kinnistul ei ole aasta kestel elatud või kinnistut ei ole kasutatud (JäätS § 69 lg 5). Jäätmevaldaja, kes ei esita JäätS § 69 lõikes 5 nimetatud tähtjaks kinnitust, loetakse korraldatud jäätmeveoga liitunuks 21. jaanuarist arvates (JäätS § 69 lg-le 5¹).

Kohaliku omavalitsuse üksus võib jätta jäätmeveo korraldamata haldusterritooriumi hajaasustusega osades, kus jäätmetekitajate vähesuse ja hajutatuse ning jäätmete väikese koguse tõttu oleks korraldatud jäätmevedu ülemäära kulukas ning korraldatud jäätmeveoks puudub tervise- ja keskkonnakaitsevajadus (JäätS § 66 lg 3). Selgitame, et sätte mõte ei ole mitte selles, et seal jäätmete kogumist ei toimugi, vastupidi – kogumine ei pea toimuma ilmtingimata igast majapidamisest otse, vaid pigem ühismahutitesse, mida tühjendatakse vastavalt minimaalsetele tühjendussagedustele. Nimetatud erandit võib kasutada näiteks väikesaartel. Samas on õiguskantsler rõhutanud, et lisaks keskkonnakaitselistele eesmärkidele on korraldatud jäätmeveo korra rakendamise eesmärgiks tagada jäätmete kogumise ja veo teenuse (majanduslik) kättesaadavus tarbijatele ning korraldatud jäätmevedu tagaks tarbijale suure tõenäosusega soodsamad veohinnad võrrelduna olukorraga, mil

⁶ Riigikohtu otsus, kohtuasi nr 3-16-313/35: <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/detailid.html?id=220644486>

jäätmevedu ei ole kohaliku omavalitsuse üksuse poolt konkursi kaudu korraldatud (vt õiguskantsleri soovitus⁷). Pealegi annab korraldatud jäätmevedu võimaluse korraldada jäätmete liigiti kogumise mugavamalt: nii saab seada kohustuseks paigaldada paberi, biojäätmete jm konteinereid. Seejuures saab jäätmevedajailt nõuda, et selliste konteinerite tühjendamine oleks odavam kui segaolmejäätmete konteinerite tühjendamine.

Samas juhime ka tähelepanu, et kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole oma haldusterritooriumil sisse seadnud korraldatud jäätmevedu, kuigi tal oli see kohustus, või jäätmevaldajate registri andmetel on üle 2 protsendi jäätmevaldajatest väljaspool olmejäätmete kogumissüsteemi, kannab see kohaliku omavalitsuse üksus tavajäätmete ning nendest põhjustatud saastuse likvideerimise kulud (JäätS § 128 lg 6). See tähendab, et jäätmevaldajate erandkorras korraldatud jäätmeveoga liitumise kohustusest vabastamise ei tohi liiga kergekäeliselt suhtuda – juhul kui kohaliku omavalitsuse üksus on korraldatud jäätmeveoga liitumise kohustusest vabastanud üle 2% jäätmevaldajatest, siis ei saa seda pidada enam erandiks (Keskkonnaministeeriumi 21.09.2016 kiri nr 1-17/16/7490-2⁸). Selgitame, et vabastatute hulka ei arvestata hooajaliselt vabastatud jäätmevaldajaid (nt suvilaid, mis on korraldatud jäätmeveost vabastatud talveperioodil).

3.2 Jäätmete kogumiskoht või –kohad, kuhu tuleb korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed nende edasivedamiseks toimetada

Korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete kogumiskoha osas tuleb käsitleda järgmisi olulisi punkte:

- jäätmete kogumiskoht või –kohad, kuhu tuleb korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed toimetada.

Käesolevas jäätmehoolduseeskirja osas tuleb välja tuua **jäätmete kogumiskoht või -kohad**, kuhu tuleb korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed nende edasivedamiseks toimetada (JäätS § 71 lg 2 p 8). Samas tuleb antud osa koostamisel tuleb silmas pidada, et see ei oleks vastuolus kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korraga. Kui kohaliku omavalitsuse üksus on hanke korras välja valinud konkreetse jäätmete kogumiskoha, siis tuleb see koht jäätmehoolduseeskirjas ka nimeliselt välja tuua, kui kogumiskoha valimiseks hanget läbi viidud ei ole, siis käesoleva jäätmehoolduseeskirja punktis välja tuua, et korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed tuleb toimetada vastavaid lube omavatesse käitluskohtadesse.

Jäätmevedaja peab korraldatud jäätmeveo piirkonnast korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed vedama taaskasutamiseks hankija poolt riigihangete seaduses sätestatud korras valitud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse (Riigikohtu otsus, kohtuasi nr 3-3-1-68-14⁹). Juhul kui hankija ei ole riigihangete seaduses sätestatud korras valinud jäätmekäitluskohta või -kohtasid, peab vedaja vedama jäätmed jäätmekäitluskohta, millel on sellekohane jäätmeluba.

⁷ Õiguskantsleri soovitus õiguspärasuse järgimiseks Jäätmeveo korraldus Tabivere vallas:

http://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/6iguskantsleri_sovivitus_pohioiguste_ja_-_vabaduste_paremaks_tagamiseks_jaatmeveo_korraldus_tabivere_vallas.pdf

⁸ Keskkonnaministeeriumi 21.09.2016 kiri nr 1-17/16/7490-2 jäätmevaldajate registri teemal: <http://dhs-adr-kem.envir.ee/Display.aspx?ID=17941&Root=17941>

⁹ Riigikohtu otsus, kohtuasi nr 3-3-1-68-14:

https://www.riigiteataja.ee/akt_seosed_kohtulahenditega.html?id=104072017043&kuvakohtulahendid=true¶Id=p ara70

Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise. Kohaliku omavalitsuse üksus võib korraldada ka muude jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist (JäätS § 70). See tähendab, et pärast vedu otsustab korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete töötlemise üksikasjade üle kohaliku omavalitsuse üksus, mitte jäätmevedaja. Jäätmevedaja ei muutu veo käigus jäätmete omanikuks ning tal ei teki mingi muu õigus jäätmete käsutamiseks. Kohaliku omavalitsuse üksusele JäätS §-ga 70 asetatud jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise korraldamise kohustuse täitmiseks ei piisa jäätmeveo kontsessiooni andmisest. See tähendab, et kohaliku omavalitsuse üksus peab lisaks jäätmeveole reguleerima ka enda ja jäätmete edasise töötleva vahelise õigussuhte. Kui kohaliku omavalitsuse üksus peab jäätmete töötlemise teenuse soetamiseks korraldama riigihanke, siis ei vabasta teda sellest kohustusest eelnevalt sõlmitud jäätmeveo leping, milles jäätmeveo sihtpunktina on kindlaks määratud jäätmekäitluskoht. Kui riigihanke tulemusena sõlmitakse jäätmete töötlemiseks leping isikuga, kelle kasutuses olev jäätmekäitluskoht ei ole jäätmeveo lepingus sihtpunktiks määratud, tuleb vastuolu lahendada näiteks jäätmeveo lepingu muudatusega (kui see on lubatav), uue jäätmeveo hankega või organiseerides jäätmete täiendava veo lõplikku jäätmekäitluskohta. Seega on otstarbekam korraldada jäätmete töötlemise hange enne jäätmeveo hanget (Riigikohtu otsus, kohtuasi nr 3-3-1-68-14¹⁰).

¹⁰ Riigikohtu otsus, kohtuasi nr 3-3-1-68-14:

https://www.riigiteataja.ee/akt_seosed_kohtulahenditega.html?id=104072017043&kuvakohtulahendid=true¶Id=p ara70

4. Jäätmete liigiti kogumise nõuded

Antud jäätmehoolduseeskirja osas tuleb paika panna nõuded korraldatud jäätmeveoga hõlmamata jäätmete kogumisele jäätmeliikide kaupa (Jääts § 71 lg 2 p 4). Samas soovitame siin välja tuua ka jäätmeliigid, mis on korraldatud jäätmeveoga hõlmatud ning kui nende kogumiseks kasutatakse lisaks korraldatud jäätmeveole ka teisi kogumisviise (nt avalikke kogumispunktid, jäätmejaamad, kogumisringid vms), siis ka seda siinkohal kirjeldada.

Iga jäätmeliigi juures tuleb kirjeldada, kuidas nimetatud jäätmeid kohaliku omavalitsuse territooriumil kogutakse – kas jäätmeid kogutakse korraldatud jäätmeveo raames, jäätmete kogumiseks korraldatakse kogumisringe, jäätmeid saab üle anda jäätmejaamadesse või on nende kogumiseks rajatud kogumispunktid ning tuua välja ka, kust saab täpsemat infot nimetatud jäätmeliikide kogumiskohtade asukohtade, lahtiolekuaegade ja vastuvõetavate jäätmeliikide kohta või tuleb jäätmed üle anda vastavat õigust omavale jäätmekäitlejale (tuua välja ka kust saab kontrollida jäätmekäitleja vastava õiguse olemasolu). Lisaks tuleb kasutuskõlblikke esemeid (nt riideid, mööblit jms) suunata võimalusel korduskasutusse ning seetõttu tuleb iga jäätmeliigi juures ka kirjeldada, kuhu neid viia saab ja tuua välja, kust saab infot selliste taaskasutuskeskuste kohta.

Samuti kui soovitakse määrata tingimusi, mille alusel peab jäätmevaldaja omama eraldi jäätmemahutit jäätmete kogumiseks, mis ei ole hõlmatud korraldatud jäätmeveoga (nt paber ja papp, biojäätmed jms juhul kui korraldatud jäätmevedu hõlmab ainult segaolmejäätmeid), tuleb see iga jäätmeliigi all välja tuua. Näiteks võib sätestada piiriks korterite arvu, millest alates on kohustuslik vastava jäätmeliigi kogumiseks eraldi konteinerit omada või reguleerida mitte-elamumaa sihtotstarbega kinnistutel konteineri omamise kohustust nädalase tekkekogusega.

Juhime tähelepanu, et olmejäätmete tekkekohas sortimist ja liigiti kogumist korraldab kohaliku omavalitsuse üksus (sortimismäärus § 4 lg 1). Olmejäätmete sortimist ja liigiti kogumist korraldab kohaliku omavalitsuse üksus ise või koostöös taaskasutusorganisatsioonidega, tootjate ühendustega ning teiste jäätmekäitlejatega, kes koguvad või taaskasutavad sortimismääruse § 3 lõikes 2 loetletud jäätmeid (sortimismäärus § 4 lg 3).

Käesoleva jäätmehoolduseeskirja osa koostamisel on väga oluline meeles pidada, et viis, kuidas jäätmete liigiti kogumist kohalikus omavalitsuse korraldatakse, võib avaldada suurt mõju jäätmete taaskasutamise sihtarvude täitmisele. Iga kohaliku omavalitsuse üksus saab anda omapoolse panuse eesmärgi saavutamiseks korraldades liigiti kogutud jäätmete äraandmise jäätmetekitajatele võimalikult mugavaks.

Selles jäätmehoolduseeskirja osas tuleb käsitleda lisaks segaolmejäätmete (20 03 01) kogumise nõuetele ka kõiki järgmiste jäätmeliikide kogumise nõudeid:

- 1) paber ja kartong (20 01 01);
- 2) plastid (20 01 39);
- 3) metallid (20 01 40);
- 4) klaas (20 01 02);
- 5) biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);
- 6) biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08);
- 7) bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03);
- 8) pakendid (15 01), sealhulgas paber- ja kartongpakendid (15 01 01), plastpakendid (15 01 02), puitpakendid (15 01 03), metallpakendid (15 01 04), komposiitpakendid (15 01 05), klaaspakendid (15 01 07), tekstiilpakendid (15 01 09) ja muud jäätmeseaduse §-s 7 esitatud olmejäätmete mõistele vastavad pakendid;
- 9) puit (20 01 38);
- 10) tekstiil (20 01 10, 20 01 11);
- 11) suurjäätmed (20 03 07);
- 12) probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36);
- 13) käesolevas lõikes nimetatud ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*“ tähistatud jäätmed) ning olmes tekkinud ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10* (sortimismäärus § 3 lg 2).

Kui korraldatud jäätmeveoga hõlmamata jäätmeliikide (nt vanapaberi, pakendite, biojäätmete vm) kogumiseks on kasutusel kogumismahutid, on sellisel juhul vaja määrata ka nende jäätmeliikide kogumismahutite minimaalsed tühjendussagedused.

Jäätmehoolduseeskirjas peab olema sätestatud ka jäätmete kogumise korraldus hajaasustusalal (JäätS § 71 lg 2 p 12). Juhul kui jäätmete kogumine hajaasustusalal on korraldatud teisiti kui tiheasustusalal, tuleb seda vastavates alapeatükkides ka kirjeldada.

4.1 Segaolmejäätmete kogumine

Segaolmejäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- segaolmejäätmete kogumisviisid.

Kirjeldada, **kuidas on segaolmejäätmete (20 03 01) kogumine** kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil **korraldatud** (nt kas on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga või kuhu saavad jäätmevaldajad nimetatud jäätmeid viia ning kust saab infot nende jäätmete kogumiseks mõeldud kogumiskohtade asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Segaolmejäätmete kogumist on kõige otstarbekam korraldada tekkekohale võimalikult lähedal, lisaks võib ette näha ka muid võimalusi segaolmejäätmete üleandmiseks (nt jäätmejaamad, jäätmekäitlusettevõtted).

Lisaks võib välja tuua, milliseid jäätmeid ei tohi panna segaolmejäätmete konteinerisse ning välja tuua, et keelatud on liigiti kogutavate jäätmete (kõik 4. osas nimetatud jäätmed), ohtlike jäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete, suurjäätmete jmt panemine segaolmejäätmete mahutisse.

4.2 Paberi ja kartongi kogumine

Paberi ja kartongi kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- paberi ja kartongi kogumisviisid;
- paberi ja kartongi kogumiseks eraldi konteineri omamise kohustusest vabastavate tingimuste määramine.

Kirjeldada, kuidas on paberi ja kartongi kogumine kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil korraldatud (nt korraldatud jäätmevedu, kogumisringid, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Samuti kui kohaliku omavalitsuse üksus soovib kehtestada tingimusi, mille alusel on jäätmevaldajal kohustus omada eraldi jäätmemahutit paberi ja kartongi kogumiseks (nt üle 10 korteriga elamutes, haridusasutuses, büroohoonetes), tuleb see jäätmehoolduseeskirjas vastavalt ka välja tuua. Siinkohal tuleb meeles pidada, et eraldi jäätmemahutite omamise kohustuse puudumine ei vabasta jäätmevaldajaid liigiti kogumise kohustusest.

Paberi ja kartongi kogumise korraldamiseks kõige sobivama viisi valimisel on oluline arvestada nende jäätmete tekkekogust. Üldjuhul on paberit ja kartongi kogumist kõige otstarbekam korraldada tekkekohale võimalikult lähedal, kuid kui paberi ja kartongi tekkekogus on väike (nt üksikelamutes või vähese korterite arvuga elamutes), ei pruugi tekkekohal kogumine enam kõige sobivam kogumisviis olla. Sobivateks paberi ja kartongi kogumisviisideks lisaks kogumisele tekkekohas on nt vastuvõtmine jäätmejaamades, kogumine kogumispunktides või kokkuost jäätmekäitlusettevõtete poolt.

Lisaks võib välja tuua, milliseid jäätmeid tohib panna paberi ja kartongi mahutisse (nt ajalehed, raamatud, kaustikud, ajakirjad).

4.3 Pakendi ja pakendijäätmete kogumine

Pakendi ja pakendijäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid;
- nõuded pakendijäätmete mahuti tähistusele;
- pakendikoti ja individuaalkonteineri teenuse kasutamise tingimused (juhul kui seda rakendatakse);
- pakendiettevõtjate, taaskasutusorganisatsioonide, turustajate ja pakendijäätmeid vedavate isikute kohustused;
- nõuded pakendijäätmete sorteerimisele (sorteerimisjuhend);
- nõuded tagatisrahaga pakendite vastuvõtmisele.

Tuua välja, milliseid kogumisviise pakendijäätmete kogumiseks kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil rakendatakse (nt korraldatud jäätmevedu, jäätmejaamad, avaliku pakendijäätmete kogumispunktide võrgustik, pakendikoti teenus ning individuaalkonteineri teenus, samuti tuua välja, kust saab täpsemat infot nende kohta). Avalike kogumispunktide võrgustiku puhul tuleb välja tuua, milliste pakendiliikide liigiti kogumiseks mõeldud konteineritest see koosneb (sega-, klaas- ning paber- ja kartongpakendijäätmed). Oluline on meeles pidada, et mida lähemal tekkekohale on pakendijäätmete kogumise konteinerid, seda rohkem materjali kogutakse ja üldisena on ka selle materjali kvaliteet parem. Ühtlasi peab jäätmehoolduseeskirjas viitama, kust saab infot avalike kogumispunktide asukohtade kohta (kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehelt,

taaskasutusorganisatsioonide veebilehelt). Jäätmehoolduseeskirjas tuleb rõhutada, et avalikesse pakendikonteineritesse pakendi ja pakendijäätmete paigutamine on tasuta ning muude jäätmete paigutamine kogumismahutitesse on keelatud.

Vastavalt pakendiseadusele määrab kohaliku omavalitsuse organ kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestab need jäätmehoolduseeskirjas (PakS § 15 lg 1). Taaskasutusorganisatsioonid ning need pakendiettevõtjad, kes ei ole liitunud taaskasutusorganisatsiooniga, on kohustatud sõlmima kohaliku omavalitsuse organiga kirjaliku lepingu, milles määratakse kindlaks pakendipunktide asukohad ja mahutite paigaldustingimused omavalitsuses, mahutite miinimumarv ja miinimummaht igas pakendipunktis, minimaalne tühjendamissagedus, haldamine ja pakendipunkti korrashoid ja vajadusel muud olulised tingimused (PakS § 17¹ lg 4). Muud olulised tingimused, mida vajadusel taaskasutusorganisatsiooniga sõlmitavas lepingus võib kindlaks määrata, on näiteks mahutite välimusele ja märgistusele esitatavad nõuded. Lisaks tuleb jäätmehoolduseeskirjas sätestada muuhulgas kogumismahutite tüüp ja materjal (JäätS § 71 lg 2 p 1).

Pakendijäätmete (va pandipakend) kogumisel tuleb tagada, et kogumiskohtade tihedus iga taaskasutusorganisatsiooni kohta oleks järgmine:

- 1) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses;
- 2) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses;
- 3) kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.

Oluline on rõhutada, et tegemist on kogumissüsteemi miinimumnõuetega, see tähendab kogumisvõrgustik võib olla ka tihedam. Lisaks konteinerite arvule on küsimus ka konteinerite mahus, mis peab olema selline, et valitud tühjendussageduse korral oleks tagatud kogumispunkti piirkonna elanikel tekkivate pakendijäätmete kogumine.

Pakendiseaduse kohaselt peab kohaliku omavalitsuse organ võimaldama taaskasutusorganisatsioonil täita seaduses kogumiskohtade tihedusele sätestatud tingimusi, kuid seda kuhu peab taaskasutusorganisatsioon pakendijäätmete mahutid paigutatama, saab kohaliku omavalitsuse üksus ise otsustada võttes arvesse seaduses määratud minimaalset mahutite tihedust ja kaugust elanikest. Kogumiskohtade kaugus peaks olema selline, et tarbija saaks ilma eriliste jõupingutusteta pakendi tagastada. Kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus taaskasutusorganisatsiooni poolt esitatud mahutite asukohtadega, ei saa sellist lepingut sõlmida. Juhul kui **taaskasutusorganisatsioon** ei asu **täitma pakendiseaduses määratud kohustusi**, saab kohaliku omavalitsuse üksus alustada haldusmenetlust ja koostada taaskasutusorganisatsioonile ettekirjutuse. Kohaliku omavalitsuse üksus võib kokkuleppel taaskasutusorganisatsiooniga kehtestada taaskasutusorganisatsiooniga sõlmitavas lepingus rangemaid tingimusi pakendijäätmete kogumisele, kui näeb ette PakS, sest PakS ja selle seletuskirja kohaselt on PakS § 17¹ toodud avalike kogumiskohtade osas vaid miinimumnõuded.

Kohaliku omavalitsuse organiga kokkuleppel võib pakendijäätmete kogumist korraldada ka nende tekkekohal kogumisenä. Sel juhul võib kohaliku omavalitsuse organi nõusolekul vähendada pakendijäätmete kogumiskohtade tihedust ning kogumiseks ettenähtud konteinerite arvu ja mahtu (PakS § 17¹ lg 4). Juhul, kui kohalik omavalitsus avaldab soovi vähendada avalike konteinerite arvu allapoole pakendiseaduses toodud miinimumnõude ja asendada avalik kogumisvõrgustik mõne muu kogumisviisiga, tuleb põhjendada ja näidata arvutused, mis alustel selline otsus langetati ning see

peab olema ka kirjalikult fikseeritud, et hiljem oleks järelevalve raames võimalik omavalitsuse seisukohta ka kontrollida.

Kui kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil kasutatakse pakendijäätmete kogumiseks lisaks avaliku pakendijäätmete kogumispunktide võrgustiku ka **pakendikoti ja/või individuaalkonteineri teenuseid**, tuleb jäätmehoolduseeskirjas täpsemalt lahti seletada, mida need teenused endast kujutavad (kellele need mõeldud on ning millised tingimused selle kasutamiseks ette nähtud on). Juhul kui taaskasutusorganisatsioonil on PakS-st tulenev avalike kogumispunktide minimaalse tiheduse nõue täidetud ning piirkonnas pakutakse lisaks pakendikoti ja individuaalkonteineri teenust, peab siiski pakendite käitluskulud tasuma taaskasutusorganisatsioon, kuid taaskasutusorganisatsioon võib nõuda tasu pakendijäätmete äraveo eest.

Lisaks soovitame antud osas täpsustada **nõudeid pakendite kogumismahutite tähistusele** (nt pakendite kogumismahutitel peab olema nähtavas kohas, selgelt loetavalt eesti ja vene keeles, soovitatavalt ka inglise keeles kirjutatud, mis liiki pakendeid või pakendijäätmeid sinna tohib paigutada ja pakendiliiki täpsustav näidisloetelu). Kogumismahutite täiteavade minimaalsed mõõdud tuleb kokku leppida taaskasutusorganisatsiooniga. Samuti tuleb jäätmehoolduseeskirjas välja tuua kuhu saab viia selliseid pakendijäätmeid, mis ei mahu täiteavade mõõtude tõttu mahutisse (eriotstarbelised või suuremõdulised pakendid, nagu nt kolmeliitrised klaaspurgid, gaasiballoonid).

Kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirjas tuleb viidata ka taaskasutusorganisatsiooni **sorteerimisjuhendile** ning tuua ka välja selles olevad **peamised nõuded**.

Samuti soovitame selles osas välja tuua pakendiseadusest tulenevad **pakendiettevõtja kohustused** pakendi ja pakendijäätmete kogumisel. Näiteks on pakendiettevõtja kohustatud tasuta tagasi võtma oma kauba veo- ja rühmapakendi (PakS § 20 lg 1). Pakendiettevõtja, kes müüb pakendatud kaupa lõppkasutajale või tarbijale, on kohustatud lõppkasutajalt või tarbijalt tasuta tagasi võtma müüdud kauba müügipakendi ja -pakendijäätmed. Tagasivõtmise nõue hõlmab vaid pakendit, mille tüüp, kuju ja suurus vastavad selles müügikohas müüdava kauba pakendile ja selle kauba müüja poolt üleantava kauba pakendile (PakS § 20 lg 2). Lisaks peab selline pakendiettevõtja informeerima pakendi tagasivõtmise kohast müügikohas nähtavale kohale seatud arusaadava kirjaliku teatega ning kui ta ei ole müügipakendi ja -pakendijäätmete tagasivõtmist korraldanud lepingu alusel taaskasutusorganisatsiooni kaudu, on ta kohustatud müügipakendi ja -pakendijäätmed vastu võtma müügikohas või müügikoha vahetus läheduses asuvas selleks otstarbeks kohandatud punktis (PakS § 20 lg 2¹).

Jäätmehoolduseeskirjas soovitame rõhutada, et igas kogumiskohas peab olema tagatud kõigi pakendimaterjali liikide vastuvõtmine (PakS § 17¹ lg 3). Soovitatavalt tuleb vähemalt klaaspakendid koguda teistest pakendimaterjalidest eraldi. Kogumispunktis kogutud jäätmete veo käitluskohta peab korraldama pakendiettevõtja või taaskasutusorganisatsioon.

Lisaks tuleb sätestada, et avalike pakendikogumispunktide ning seal asuvate konteinerite korrashoiu kohustus lasub taaskasutusorganisatsioonil. Seega taaskasutusorganisatsioon peab vastutama nii konteinerite puhtuse (nt puhastamine illegaalsest grafitist, tahmast, roostest ja mustuses) kui ka konteinerite ümbruse korrashoiu eest, kui konteinerid on ületäitnud või kui sinna on toodud jäätmeid, mis ei liigitu pakendijäätmeteks. Üldjuhul vastutab pakendijäätmete koristamise eest pakendiettevõtja ning muude jäätmete koristamise kohustus on kohalikul omavalitsuse üksusel.

Jäätmehoolduseeskirjas on vajalik välja tuua, et ka postimüügiga tegelev pakendiettevõtja peab teavitama lõppkasutajat ja tarbijat tema õigusest tagastada pakend ja pakendijäätmed kauba üleandjale.

Eraldi tuleb kirjeldada ka **tagatisrahaga pakendite ehk pandipakendite vastuvõtmise korda**. Jäätmehoolduseeskirjas tuleb välja tuua, kuhu peab tarbija need tagastama (müügikohta või taaravastuvõtu punkti) ning kust saab infot nende kogumispunktide asukohtadest. Kui müügikoha suurus on alla 20 m² ning see paikneb tiheasustusalal, ei pea tagatisrahaga pakendit tagatisrahaga pakendisse pakendatud kaupa müüv isik tagasi võtma (PakS § 20 lg 4¹). Tagatisrahaga pakendisse pakendatud kauba müüja, kelle müügikoha suurus on 200 ruutmeetrit või üle 200 ruutmeetri, peab tagatisrahaga koormatud pakendi tagasivõtmise korraldama müügikohas või selle teenindusmaal müügikoha kauplemisajal (PakS § 20 lg 4³). Kohaliku omavalitsuse organi nõusolekul võib pakendatud kauba müüja, kelle müügikoha suurus on alla 200 m², korraldada tagatisrahaga pakendi tagasivõtmise väljaspool oma müügikoha teenindusmaa piire müügikoha kauplemisajal (PakS § 20 lg 4⁴).

4.4 Biojätmete käitlemine

Biojätmete käitlemise osas tuleb käsitleda järgmist:

- biolagunevate aia- ja haljastujätmete kogumisviisid;
- biolagunevate köögi- ja sööklajätmete kogumine;
- biolagunevate köögi- ja sööklajätmete kogumiseks eraldi konteineri omamise kohustusest vabastavate tingimuste määramine;
- biojätmete kompostimise nõuded.

Soovitame esmalt välja tuua, **milliseid jäätmeid aia- ja haljastusjätmete ning köögi- ja sööklajätmete all silmas peetakse**.

Kirjeldada, **kuidas on biojätmete kogumine** kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil **korraldatud** (nt korraldatud jäätmevedu, tekkekohas kompostimine, kogumisringide korraldamine, kogumispunktid, jäätmejaamad jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Seejuures tuleb silmas pidada, et aia- ja haljastusjätmete kogumiseks on hooajalise tekke tõttu sobilik viia läbi kogumisringe (nt sügisel puulehtede kogumiseks) ning võtta vastu neid jäätmejaamades. Köögi- ja sööklajätmeid on nende regulaarse tekke tõttu kõige sobivam koguda korraldatud jäätmeveo raames ja tekkekohal kompostimise rakendamine (tiheasustusega aladel vaid kompostimistingimuste olemasolul), lisaks tuleb tagada ka köögi- ja sööklajätmete vastuvõtt jäätmejaamades.

Samuti kui kohaliku omavalitsuse üksus soovib kehtestada tingimusi, mille alusel on jäätmevaldajal **kohustus omada eraldi jäätmemahutit** köögi- ja sööklajätmete kogumiseks (nt üle 5 korteriga elamutes, toitlustusasutused, koolid, haiglad, hoolekandeesutused, kauplused), tuleb see jäätmehoolduseeskirjas vastavalt ka välja tuua. Näiteks sobib kehtestada nõue, et eraldi konteinerit pole vaja juhul kui kinnistul kompostitakse neid jäätmeid vastavalt eeskirjale. Samas juhime tähelepanu, et kui kinnistul puudub nende jätmete tekkekohal kompostimise võimalus, siis ei ole jäätmemahuti omamise kohustusest vabastamine lubatav, kuna see toob tõenäoliselt kaasa köögi- ja sööklajätmete viskamise segaolmejäätmete hulka. Köögi- ja sööklajätmete konteineri omamise vabastamise asemel on soovituslik sellistes olukordades, kus köögi- ja sööklajätmete tekkekogus on väike, kasutada näiteks ühismahutit. Kinnistul, mis ei ole elamumaa sihtotstarbega, võib biojätmete konteineri omamise kohustust reguleerida näiteks toitlustusettevõtetes istekohtade arvu alusel või lasteaedades, koolides või haiglates kohtade alusel või juriidiliste isikute töötajate arvu alusel.

Siinkohal tuleb meeles pidada, et eraldi jäätmemahutite omamise kohustuse puudumine ei vabasta jäätmevaldajaid liigiti kogumise kohustusest. See tähendab, et juhul kui biojätmete kogumiseks eraldi konteiner puudub, peab kinnistul olema võimalik biojätmeid kompostida ning seda tuleb ka tõendada.

Käesolev osa peab sisaldama ka **biojätmete kompostimise nõudeid** kompostimise tagamiseks JäätS § 71 lõike 2 punkti 2 kohaselt (JäätS § 71 lg 2 p 2¹). Antud osas tuleb kirjeldada, kus (nt tekkekohas või jäätmeloaga jäätmekäitluskohtades) ning millistes tingimustes (nt biolagunevaid köögijätmeid võib kohapeal kompostida ainult kinnises kahjurite eest kaitstud kompostimisnõus ning biolagunevaid aia- ja haljastujätmeid võib kompostida lahtiselt aunas) on biolagunevate jäätmete kompostimine lubatud. Samuti tuleb välja tuua nõuded kompostimisnõu ja -auna paiknemiskohale (määrata minimaalne kaugus naaberkinnistust ja kaevust). Täiendavalt tuleks rõhutada, et selliste jäätmete kompostimine, mis kahjustavad komposti või muudavad selle kasutuskõlbmatuks (nt heitvee kogumise ja settekaevude setted ning käimlajätmed), on keelatud. Antud jäätmehoolduseeskirja osas kirjeldatud biojätmete kompostimise nõuete täitmine jäätmetekke kohas võimaldab vähendada olmejäätmete äraveosagedust tiheasustusalt ühele korrale 12 nädala jooksul.

Lisaks tuleb eeskirjas välja tuua selgelt, et biojätmeid ei tohi visata segaolmejäätmete konteinerisse.

4.5 Plastijätmete kogumine

Plastijätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist

- plastijätmete näidisloetelu;
- plastijätmete kogumisviisid.

Soovitame esmalt välja tuua, **milliseid jätmeid plastijätmete all mõeldakse** (nt plastist mänguasjad, kelgud, kausid, vannid jms, aga mitte plastpakendid).

Kirjeldada, **kuidas on plastijätmete kogumine** kohaliku omavalitsuse territooriumil **korraldatud** (nt korraldatud jäätmevedu, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Sobivaima kogumisviisi valimisel tuleb arvesse võtta jäätmeliigi tekkekogust ning –sagedust, st jätmeid, mida tekib harvem ning väiksemas koguses, on otstarbekam koguda pigem kogumiskohtades või jäätmejaamades kui tekkekohas. Seega, vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas esitatud jäätmete tekkekogustele, saab hinnata, kas kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil tekib plastijätmeid sellises koguses, mida oleks otstarbekas koguda tekkekohas või tuleks nende jäätmete kogumiseks kasutada muid kogumisviise. Kui tekkivate plastijätmete kogused on piisavalt suured ja neid tekib tihti (nt kui neid tekib igal nädalal või igas kuus jäätmemahutile vastavas koguses), siis on soovitatav rakendada tekkekohas kogumist. Kui plastijätmeid tekib aga väiksemas koguses ning pigem harva (nt kord aastas jäätmemahutile vastavas koguses), oleks mõistlikum rakendada plastijätmete kogumiseks muid kogumisviise nagu näiteks kogumispunktid, jäätmejaamad, kogumisringid.

Ühtlasi soovitame siin välja tuua ka, kuhu on võimalik viia korduskasutuseks sobilikke plastesemeid.

4.6 Metallijäätmete kogumine

Metallijäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist

- metallijäätmete näidisloetelu;
- metallijäätmete kogumisviisid;
- metallijäätmete kokkuostu piirangud.

Soovitame esmalt tuua näiteid, **milliseid jäätmeid nende jäätmete all mõeldakse** (nt metallist nõud, kausid, käärid jms.).

Kirjeldada, **kuidas on metallijäätmete kogumine** kohaliku omavalitsuse territooriumil **korraldatud** (nt korraldatud jäätmevedu, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades, metalli kokkuostukohad jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Sobivaima kogumisviisi valimisel tuleb arvesse võtta jäätmeliigi tekkekogust ning –sagedust, st jäätmeid, mida tekib harvem ning väiksemas koguses, on otstarbekam koguda pigem kogumiskohtades või jäätmejaamades kui tekkekohas.

Ühtlasi soovitame siinkohal välja tuua **metallijäätmete kokkuostmisele kehtestatud piirangud** (JäätS § 105 nimetatud piirangud) ning selgitada, et kaablite kokkuostmine eraisikutelt on keelatud, kuid tasuta võib neid siiski vastu võtta.

4.7 Klaasijäätmete kogumine

Klaasijäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- klaasijäätmete näidisloetelu;
- klaasijäätmete kogumisviisid.

Soovitame esmalt tuua **näiteid, milliseid jäätmeid nende jäätmete all mõeldakse** (nt. klaasist lambikuplid, klaasnõud jms, aga mitte klaaspakendid).

Kirjeldada, **kuidas on klaasijäätmete kogumine** kohaliku omavalitsuse territooriumil **korraldatud** (nt korraldatud jäätmevedu, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Sobivaima kogumisviisi valimisel tuleb arvesse võtta jäätmeliigi tekkekogust ning –sagedust, st jäätmeid, mida tekib harvem ning väiksemas koguses, on otstarbekam koguda pigem kogumiskohtades või jäätmejaamades kui tekkekohas. Seega, vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas esitatud jäätmete tekkekogustele, saab hinnata, kas kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil tekib klaasijäätmeid sellises koguses, mida oleks otstarbekas koguda tekkekohas või tuleks nende jäätmete kogumiseks kasutada muid kogumisviise.

Ühtlasi soovitame siin välja tuua ka, kuhu on võimalik viia korduskasutuseks sobilikke klaasesemeid.

4.8 Bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastujäätmete kogumine

Bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastujäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastujäätmete näidisloetelu;
- bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastujäätmete kogumisviisid.

Soovitame esmalt tuua näiteid, **milliseid jäätmeid nende jäätmete all mõeldakse** (nt kivid ja pinnas jms jäätmed, mis tekivad aiapidamisel kuid ei ole biolagunevad).

Kirjeldada, **kuidas on bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastujäätmete kogumine** kohaliku omavalitsuse territooriumil **korraldatud** (nt korraldatud jäätmevedu, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Sobivaima kogumisviisi valimisel tuleb arvesse võtta jäätmeliigi tekkekogust ning –sagedust, st jäätmeid, mida tekib harvem ning väiksemas koguses, on otstarbekam koguda pigem kogumiskohtades või jäätmejaamades kui tekkekohas. Seega, vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas esitatud jäätmete tekkekogustele, saab hinnata, kas kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil tekib bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastujäätmeid sellises koguses, mida oleks otstarbekas koguda tekkekohas või tuleks nende jäätmete kogumiseks kasutada muid kogumisviise.

4.9 Puidujäätmete kogumine

Puidujäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- puidujäätmete näidisloetelu;
- puidujäätmete kogumisviisid.

Soovitame esmalt tuua näiteid, **milliseid jäätmeid nende jäätmete all mõeldakse** (nt lõikelaud, puulusikas, võinuga, pudrunui, väike pink või tool, aga mitte ehitus- ja lammutustegevuse käigus tekkinud puidujäätmed).

Kirjeldada, **kuidas on puidujäätmete kogumine** kohaliku omavalitsuse territooriumil **korraldatud** (nt korraldatud jäätmevedu, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Sobivaima kogumisviisi valimisel tuleb arvesse võtta jäätmeliigi tekkekogust ning –sagedust, st jäätmeid, mida tekib harvem ning väiksemas koguses, on otstarbekam koguda pigem kogumiskohtades või jäätmejaamades kui tekkekohas. Seega, vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas esitatud jäätmete tekkekogustele, saab hinnata, kas kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil tekib puidujäätmeid sellises koguses, mida oleks otstarbekas koguda tekkekohas või tuleks nende jäätmete kogumiseks kasutada muid kogumisviise.

Ühtlasi soovitame siin välja tuua ka, kuhu on võimalik viia korduskasutuseks sobilikke puitsemeid.

4.10 Tekstiili- ja rõivajäätmete kogumine

Tekstiili- ja rõivajäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- tekstiili- ja rõivajäätmete näidisloetelu;
- tekstiili- ja rõivajäätmete kogumisviisid.

Soovitame esmalt tuua näiteid, **milliseid jäätmeid nende jäätmete all mõeldakse** (nt korduskasutuseks kõlbmatud rõivad, tekstiilijäädid jms, aga mitte tekstiilpakendid).

Kirjeldada, **kuidas on tekstiili- ja rõivajäätmete kogumine** kohaliku omavalitsuse territooriumil **korraldatud** (nt korraldatud jäätmevedu, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Tekstiili- ja rõivajäätmete kogumiseks on soovitatav paigaldada kogumiskonteinereid. Sobivaima kogumisviisi valimisel tuleb arvesse võtta jäätmeliigi tekkekogust ning –sagedust, st jäätmeid, mida tekib harvem ning väiksemas koguses, on otstarbekam koguda pigem kogumiskohtades või jäätmejaamades kui tekkekohas. Seega, vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas esitatud jäätmete tekkekogustele, saab hinnata, kas kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil tekib tekstiili- ja rõivajäätmeid sellises koguses, mida oleks otstarbekas koguda tekkekohas või tuleks nende jäätmete kogumiseks kasutada muid kogumisviise.

Ühtlasi soovitame siin välja tuua ka, kuhu on võimalik viia korduskasutuseks sobilikke rõivaid ja tekstiiliesemeid (voodipesu, laudlinad, rätikud jne).

4.11 Suurjäätmete kogumine

Suurjäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- suurjäätmete defineerimine (koos näidisloeteluga);
- suurjäätmete kogumise korraldamine.

Jäätmehoolduseeskirjas on kohustuslik välja tuua suurjäätmete kogumiskohad, mis asuvad jäätmevaldajast maksimaalselt 15 km kaugusel (JäätS § 71 lg 2 p 13).

Antud jäätmehoolduseeskirja osas soovitame välja tuua, **millised jäätmed on suurjäätmed** (nt diivanid, madratsid, lauad, kapid, toolid, voodid, kardinapuud, vaibad, kraanikausid, WC-potid, vannid jms) ning kirjeldada, **kuidas on suurjäätmete kogumine** kohaliku omavalitsuse territooriumil **korraldatud** (nt korraldatud jäätmevedu, kogumisringide korraldamine, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Sobivaima kogumisviisi valimisel tuleb arvesse võtta jäätmeliigi tekkekogust ning –sagedust, st jäätmeid, mida tekib harvem ning väiksemas koguses, on otstarbekam koguda pigem kogumiskohtades või jäätmejaamades kui tekkekohas. Seega, vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas esitatud jäätmete tekkekogustele, saab hinnata, kas kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil tekib suurjäätmeid sellises koguses, mida oleks otstarbekas koguda tekkekohas või tuleks nende jäätmete kogumiseks kasutada muid kogumisviise.

Siinkohal tuleb silmas pidada, et vastavalt jäätmeseadusele võivad suurjäätmete kogumiskohad jäätmevaldajast asuda maksimaalselt 15 kilomeetri kaugusel. Kui kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil ei suudeta sellise tihedusega suurjäätmete kogumiskohti rajada, peab kohaliku omavalitsuse üksus suurjäätmete kogumise korraldama korraldatud jäätmeveo raames või piisava tihedusega kogumisringide korraldamisega.

Ühtlasi soovitame siin välja tuua ka, kuhu on võimalik viia korduskasutuseks sobilikke esemeid (nt mööbel, vaibad, madratsid, sanitaartehnika jne).

4.12 Probleemtoodete jäätmete kogumine

Probleemtoodete jäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- probleemtoodete jäätmed;
- probleemtoodete tootjate, tootjavastutusorganisatsioonide ning turustajate kohustused probleemtoodete jäätmete kogumisel;
- elektri- ja elektroonikaromude kogumine;
- vanarehvide kogumine;
- kasutuskõlbmatuks muutunud patareide ja akude kogumine;
- romusõidukite kogumine;
- põllumajandusplasti kogumine.

Soovitame välja tuua **milliseid jäätmeid peetakse probleemtoodete jäätmeteks (elektri- ja elektroonikatoodete jäätmed, vanarehvid, kasutuskõlbmatuks muutunud patareid ja akud, romusõidukid, põllumajandusplast)** ning kirjeldada, **kuidas on probleemtoodete jäätmete kogumine kategooriate kaupa kohaliku omavalitsuse territooriumil korraldatud** (nt korraldatud jäätmevedu, kogumisringide korraldamine, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Ühtlasi tuleb jälgida, et jäätmehoolduseeskirjas kehtestatud nõuded ei oleks vastuolus määrustega kehtestatud nõuetega (romusõidukid^{11,12}, vanarehvid¹³, elektri- ja elektroonikatoodete jäätmed^{14,15}, patareid ja akud^{16,17}, põllumajandusplast¹⁸).

Kindlasti soovitame rõhutada, et probleemtoodetest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise korraldab tootja või tootjavastutusorganisatsioon ning jäätmevaldajal on õigus probleemtooteid piiramatult koguses tasuta üle anda.

Kindlasti tuleb välja tuua, et kõiki probleemtooteid saab tasuta ära anda ning lisaks välja tuua, kus on seda võimalik teha.

Ühtlasi tuleb jäätmehoolduseeskirjas juhtida tähelepanu, et romusõidukite demonteerimine on lubatud vaid vastava jäätmeloa omajatel ning mootorsõidukite või nende oluliste osade kokkuost jäätmetena on lubatud isikult vaid Maanteeameti või tema volitatud isiku poolt väljastatud tõendi alusel sõiduki arvelt kustutamise kohta või jäätmeluba omavalt ettevõtjalt, kelle õiguspärase tegevuse tulemusena need jäätmed on tekkinud (jäätS § 105 lg 4).

¹¹ Romusõidukite käitlusnõuded: <https://www.riigiteataja.ee/akt/119122015017?leiaKehtiv>

¹² Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad: <https://www.riigiteataja.ee/akt/115102013004?leiaKehtiv>

¹³ Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord: <https://www.riigiteataja.ee/akt/117062014013?leiaKehtiv>

¹⁴ Elektri- ja elektroonikaseadmete romude käitlusnõuded: <https://www.riigiteataja.ee/akt/125042014009?leiaKehtiv>

¹⁵ Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad: <https://www.riigiteataja.ee/akt/108042014005?leiaKehtiv>

¹⁶ Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad: <https://www.riigiteataja.ee/akt/115102013005?leiaKehtiv>

¹⁷ Kasutatud patareide ja akude käitlusnõuded: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12910878>

¹⁸ Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad: <https://www.riigiteataja.ee/akt/119022013013>

Probleemtoodete kogumise all soovitame käsitleda ka **probleemtoodete tootjate, tootjavastutusorganisatsioonide ning turustajate kohustusi probleemtoodete jäätmete kogumisel**. Näiteks soovitame jäätmehoolduseeskirjas tuua välja tootja ja tootjavastutusorganisatsiooni kohustuse teavitada jäätmevaldajaid probleemtoodetest tekkivate jäätmete kogumise korrast ning probleemtoote kasutajale turustajate kaudu teha kättesaadavaks teave, kuhu saab probleemtoodest tekkinud jäätmed tagastada (asukohad ja kontaktandmed). Tuua välja tootja ja tootjavastutusorganisatsiooni kohustus korraldada üksi või koostöös teiste tootjatega vähemalt kord aastas teabekampaaniaid, et teavitada probleemtoote kasutajaid sellest tekkinud jäätmete kogumise ja käitlemise võimalustest. Enne probleemtoote suhtes kohalduvate tootja kohustuste tekkimist turule lastud probleemtoodetest tekkinud jäätmete (endisaegsed jäätmed) jäätmehoolduse tagamise ning selle finantseerimise kohustused lasuvad tootjatel, kes vastavate probleemtoodete jäätmeteks muutmise ajal turul tegutsevad, proportsionaalselt nende osaga seda tüüpi probleemtoodete turul (JäätS §26 lg 5).

4.13 Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumine

Ohtlike jäätmete kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- ohtlike jäätmete kogumisviisid jäätmeliikide või –kategoriate kaupa;
- nõuded ohtlike jäätmete kogumismahutitele.

Kohaliku omavalitsuse üksused peavad korraldama oma haldusterritooriumil kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja nende üleandmist jäätmekäitlejatele, välja arvatud JäätS § 26 lõikes 1 nimetatud juhul (JäätS § 65 lg-le 2). Seega ohtlike jäätmete, mis ühtlasi kuuluvad probleemtoodete alla, kogumise peavad tagama probleemtoodete tootjad.

Jäätmehoolduseeskirjas on kohustuslik sätestada elanikelt kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumise ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõtjale üleandmise kord (JäätS § 71 lg 2 p 5).

Antud jäätmehoolduseeskirja osas tuleb kirjeldada, **kuidas on kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete**, soovitatavalt **jäätmeliikide või -kategoriate kaupa** (nt kasutuskõlbmatuks muutunud õlid, õlifiltrid, värvid, lakid ja lahustid, olmekemikaalid ning nendega saastunud taara, lumineestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed) **kogumine** kohaliku omavalitsuse territooriumil **korraldatud** (nt kogumisringide korraldamine, kogumine kogumispunktides, jäätmejaamades jne ning kust saab infot nende asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta). Kui ohtlike jäätmete kogumiseks korraldatakse kogumisringe, tuua välja kui tihti seda tehakse ning kust saab nende kohta täpsemat infot. Lisaks soovitame jäätmehoolduseeskirjas juhtida ka tähelepanu, et teiste isikute tegevuse tulemusena tekkinud ohtlikke jäätmeid võib vedada ja käidelda vaid vastavat õigust omav isik (jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsents).

Juhime tähelepanu, et eri liiki ohtlike jäätmete kogumisel peab kogumispunkti haldaja omama vastavat jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi (JäätS § 73 lg 2 p 3 kooskõlas § 99 lg-ga 1). Nimetatud nõue kehtib ka juhul kui kogumispunkti haldab kohaliku omavalitsuse üksus ise.

Samuti kehtestatakse jäätmehoolduseeskirjas **nõuded ohtlike jäätmete kogumismahutitele**. Näiteks on ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud mahutite puhul oluline, et need oleksid suletavad ja lukustatavad ning nendesse paigutatud jäätmete sattumine keskkonda peab olema välistatud. Juhime

tähelepanu, et jäätmehoolduseeskirjas kehtestatavad nõuded ei tohi olla vastuolus määruses¹⁹ kehtestatud nõuetega.

4.14 Kõlbmatute ravimite kogumine

Kõlbmatute ravimite kogumise osas tuleb käsitleda järgmist:

- kõlbmatute ravimite kogumisviisid.

Soovitame jäätmehoolduseeskirjas lisaks eelnimetatud jäätmeliikidele välja tuua ka **kõlbmatute ravimite kogumisviise**. Jäätmehoolduseeskirjas tuleb juhtida tähelepanu, et vastavalt ravimiseadusele (edaspidi ka *RavS*) peavad lisaks vastavat jäätmeluba omavatele isikutele kõlbmatuid ravimeid tarbijatelt vastu võtma ja hävitamisele suunama üldapteek, veterinaarravimite osas ka veterinaarapteek (*RavS* § 37 lg 1).

¹⁹ Ohtlike jäätmete ja nende pakendite märgistamise kord: <https://www.riigiteataja.ee/akt/119122015004?leiaKehtiv>

5. Kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete käitlemise kord

Tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete käitlemise korra osas tuleb käsitleda järgmist:

- tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete defineerimine;
- tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete kogumise üldnõued;
- nõuded tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete kogumisele jäätmekategooriate kaupa;
- nõuded diskreetse vanapaberi kogumisele;
- tehnilised nõuded tervishoiu- ja veterinaararastuse jäätmeohidlale.

Jäätmehoolduseeskirjas tuleb kehtestada kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete käitlemise kord (JäätS § 71 lg 2 p 6). Juhime tähelepanu, et tervishoiuteenuste osutaja jäätmete käitlemise kord tuleb arvamuse saamiseks esitada ka Terviseametile ning veterinaarteenuse osutaja jäätmete käitlemise kord maakonna veterinaarakeskusele (JäätS § 71 lg 3).

Antud jäätmehoolduseeskirja osa koostamisel soovitame juhendada WHO juhendmaterjal²⁰ toodud soovitustest. Esmalt tuleb **defineerida tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete mõiste** ning kirjeldada, millistesse kategooriatesse tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmeid jaotatakse ning tuua iga jäätmekategooria kohta ka näiteid (vastavalt WHO juhendmaterjal²⁰ esitatule). Soovitame **tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete käitlemise** korras käsitleda **nõudeid kategooriate kaupa**. Lisada millistele asutustele käesolevas osas sätestatud korra järgimine on kohustuslik (nt kõik omavalitsuse haldusterritooriumil asuvad tervishoiu-, hooldus- ja veterinaararastused ja nende laboratooriumid ning uurimisasutused).

Jäätmehoolduseeskirjas tuleb kehtestada **tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete kogumisele üldnõue** koguda tervishoiujäätmed liigiti. Samuti kehtestada nõue, et tervishoiu- ja veterinaarjäätmed tuleb pakkida tekkekohas, st tervishoiuasutus peab tagama vajalike pakendite olemasolu igas jäätmetekkekohas ning tuua välja, kuidas tuleb nende jäätmetega edasi toimida (nt toimetada tervishoiu- või veterinaariteenuse osutaja jäätmeohidlasse). Lisaks tuua jäätmehoolduseeskirjas välja nõuded tervishoiu- või veterinaariteenuse osutaja jäätmete pakendite märgistamiseks (märkida jäätmepakenditele jäätmeliik, jäätmete tekitaja nimi ning pakkimiskuupäev). Samuti kehtestada jäätmekategooriate kaupa kui kaua võib tervishoiu- või veterinaariteenuse osutaja jäätmeid hoiustada enne nende üleandmist asjakohast luba omavale isikule (nt 24 tundi/48 tundi/üks nädal vms).

Iga jäätmekategooria puhul tuleb täpsustada nende jäätmete kogumiseks sobivat pakendit (nt pakendi värvust, materjali jms). Samuti tuleb iga kategooria puhul välja tuua, kus neid jäätmekäitlejale üleandmise hoiustatakse (kas jäätmeid tohib hoida tekkekohas või peab need viima jäätmeohidlasse, kas jäätmeid võib hoiustada koos või tuleb hoiustada eraldi ruumides, kas jäätmeid peab säilitama kindlal temperatuuril ning kas jäätmeid tuleb enne üleandmist töödelda (nt võimalusel autoklaavida kohapeal, desinfitseerida vm meetodi abil ohutuks muuta) ning kui tihti tuleb neid tekkekohast ära viia (nt koheselt, anuma täitumisel või vähemalt kord päevas).

²⁰ Safe management of wastes from health-care activities: a summary. Geneva: World Health Organization; 2017: <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/259491/WHO-FWC-WSH-17.05-eng.pdf;jsessionid=3991894B50C801BF0888AED2B4A8E478?sequence=1>

Jäätmehoolduseeskirjas tuleb juhtida tähelepanu, et ravimijäätmete käitlemisel tuleb lähtuda muuhulgas ravimiseadusest tulenevatest nõuetest. Näiteks on ette nähtud koostada ravimijäätmete üleandmisel akt, kuhu kantakse ravimi nimetus, tootja nimi, ravimipartii number, kogus, ravimid hävitamiseks üleandnud isiku nimi ja ravimid vastuvõtnud isiku nimi (RavS § 36 lg 5).

Ühtlasi peab antud jäätmehoolduseeskirja osas välja tooma **tehnilised nõuded tervishoiu- ja veterinaarasutuse jäätmeoidlale** (jäätmeoidla tuleb võimaluse korral rajada tervishoiuasutuse keldrikorrusele, soovitatavalt eraldi väljapääsuga hoonest; jäätmeoidlaks kohaldatud ruum peab olema kütteta ja päikese eest varjatud ning sinna ei tohi pääseda närilisi ega putukaid; jäätmeoidla lagi, seinad, põrand ja uks peavad olema siledad, pragudeta, ruumi siseviimistlus peab võimaldama niisket puhastamist, desinfitseerivate ja kahjuritõrjevahendite kasutamist; põranda ja seina liitekoht peab olema ümarnurk; kui jäätmeoidlal on aken, peab see asetsema seinaga ühel tasapinnal; jäätmeoidlas tuleb säilitada kindlat temperatuurirežiimi (jahe või külm); jäätmeoidla ruum peab olema ventileeritav; jäätmeoidlal ei tohi olla jäätmešahti; jäätmeoidla ruum peab olema lukustatav). Lisaks võivad Terviseamet ja maakonna veterinaarkeskus esitada omapoolseid nõudeid jäätmeoidlale.

6. Ehitus- ja lammutusprahi käitlemise nõuded

Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise nõuete osas tuleb käsitleda järgmist:

- ehitus- ja lammutusjäätmete defineerimine, sh ohtlike ehitus- ja lammutusjäätmete defineerimine;
- nimekiri ehitus- ja lammutusjäätmetest, mida tuleb kindlasti liigiti koguda;
- ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise üldnõuded;
- ehitus- ja lammutusjäätmete valdaja kohustused jäätmekäitlusel;
- nõuded ohtlike ehitus- ja lammutusjäätmete kogumisele;
- nõuded ohtlike ehitus- ja lammutusjäätmete märgistamisele.

Jäätmehoolduseeskirjas on kohustuslik käsitleda korraldatud jäätmeveoga hõlmamata ehitus- ja lammutusprahi käitlemise nõuded (JäätS § 71 lg 2 p 7).

Käesolevas osas tuleb paika panna nõuded ehitus- ja lammutusjäätmete kogumisele kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil. Defineeritakse **ehitus- ja lammutusjäätmete mõiste** (ehitamisel, lammutamisel ja remontimisel tekkivad puidu, metalli, betooni, telliste, plaatide ja keraamikatoodete, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sealhulgas asbesti ja teisi ohtlike jäätmeid sisaldavad materjalid ning pinnas, mis tekib ehitus-, lammutus- ja remonditööde, tee-ehituse ja pinnasetööde käigus ning mida ehitustööde tegemiseks ei kasutata). Välja tuua nõue koguda ehitus- ja lammutusjäätmeid liigiti ning esitada **nimekiri** nendest **jäätmeliikidest, mida tuleb kindlasti liigiti koguda** (nt koguda liigiti vähemalt puidujäätmed (sh töötlemata ja töödeldud puit eraldi), vanapaber ja papp, metallijäätmed (eraldi must- ja värviline metall), mineraalsed jäätmed (kivid, tellised, betoon jms), kipsijäätmed (tuleb koguda teistest mineraalsetest jäätmetest eraldi), klaas, pinnas, plastijäätmed (sh kile), ohtlikud jäätmed liikide kaupa, korduskasutuseks sobivad materjalid, pakendid, raudbetoon- ja betoondetailid).

Jäätmehoolduseeskirjas soovitame juhtida tähelepanu ka sellele, et ehitus- ja lammutustegevus peab olema kooskõlas ehitusseadustikus ning selle alusel kehtestatud määrustes esitatud nõuetega. Kohaliku omavalitsuse üksus võib ehitus- ja lammutustegevuste puhul nõuda jäätmekava esitamist, milles sisaldub jäätmete hinnanguline kogus ja liigitus, pinnasetööde mahtude bilanss, selgitused jäätmete liigiti kogumise kohta ehitusplatsil, ehitusplatsil jäätmete kogumiseks kasutatavate tähistatud mahutite tüübid ja asukohad ning jäätmete kavandatavad käitlustoimingud ja -kohad. Lisaks võib nõuda ka ehitus- ja lammutustööde lõpetamisel jäätmeõiendi esitamist. Kohaliku omavalitsuse üksus võib kehtestada jäätmeõiendi vormi, sellisel juhul esitada see ka jäätmehoolduseeskirja lisade juures. Jäätmeõiend on dokument, mis sisaldab teavet selle kohta, kui palju ning millised jäätmed tekkisid ehitamise sh lammutamise käigus ning kellele need edasi anti. Samuti tuleb seal välja tuua, kui palju jäätmeid korduskasutati, taaskasutati, võeti ringlusse. Jäätmehoolduseeskirjas tuuakse välja kohustus esitada jäätmeõiend nt kastutusloa taotlemisel või lammutustööde lõpetamisel.

Alates 2020. aasta 1. jaanuarist tuleb taaskasutada ehitus- ja lammutusjäätmeid, välja arvatud sellised looduslikud ained nagu kivid ja pinnas ning ohtlike aineid sisaldavad kivid ja pinnas, korduskasutuseks ettevalmistatuna, ringlussevõtuna ja muul viisil taaskasutatuna, sealhulgas tagasitäiteks, muude ainete asemel – vähemalt 70 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas (JäätS § 136³ p 2). Seetõttu tuleb **ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise üldnõuetes** rõhutada, et ehitusjäätmed tuleb korduskasutuseks ette valmistada või taaskasutada. Kõrvaldada võib ainult selliseid jäätmeid, mille taaskasutamine pole võimalik. Eraldi kogutud ehitus- ja

lammutusjätmeid on lubatud tekkekohas taaskasutada või kõrvaldada Keskkonnaameti poolt väljastatud vastava loa või registreeringu olemasolul.

Ehitamisel maapõues tehtavate tööde käigus tekkinud kaevist võib väljaspool kinnisasja kasutada kooskõlastatult Keskkonnaametiga. Lisaks tuleb viidata, et kaevetööde teostamisel tuleb juhinduda ka kohaliku omavalitsuse üksuse kaevetööde eeskirjast.

Samuti peab jäätmehoolduseeskirjas kirjeldama **ehitus- ja lammutusjätmete valdaja kohustusi jäätmekäitlusel**. Ehitusjätmete valdaja on oma tegevuses kohustatud vältima ja vähendama jäätmete teket, koguma ehitusjätmed nende tekkekohal liigiti (kohaliku omavalitsuse organ võib sätestada jäätmete tekke mahu, millest alates jäätmete tekkekohal liigiti kogumise kohustus kehtestada), koguma jätmeid viisil, mis välistaks nende sattumise keskkonda ning kõrvaliste isikute juurdepääsu jäätmetele, rakendama kõiki võimalusi ehitusjätmete taaskasutamiseks. Selguse huvides tuleks välja tuua jätmed, mille tekkekohas sortimine on valdajale kohustuslik (puit, metall, plast, ohtlikud jätmed, betoon, tellis, korduskasutuseks sobilikud materjalid).

Defineerida ohtlikud ehitus- ja lammutusjätmed (nt asbesti sisaldavad jätmed – eterniit, asbesttsementplaadid ja -torud, isolatsioonmaterjalid jne, värvi-, laki-, liimi- ja vaigujätmed, sh neid sisaldanud tühi taara ja nimetatud jäätmetega immutatud materjalid jne, naftaprodukte sisaldavad jätmed - tõrvapapp, immutatud isolatsioonimaterjalid jne, saastunud pinnas ja ohtlikke aineid sisaldav ehitusmaterjal). Soovitame jäätmehoolduseeskirjas **ohtlike ehitus- ja lammutusjätmete kogumise nõuded** eraldi välja tuua, sh kirjeldada, kuidas koguda vedelaid ohtlikke jätmeid (kasutuskõlbmatud värvid, lakid, lahustid, liimid jne ning nende jäägid koguda nende alpakendisse või vastavalt märgistatud kindlalt suletavasse konteinerisse). Kindlasti tuleb kirjeldada täpsemalt ka asbesti sisaldavate jäätmete käitlemist (nt koguda erimärgistusega kinnistesse kogumismahutitesse, et vältida asbestikiu ja -tolmu sattumist keskkonda). Täpsemalt saab asbestitööde olulisemate nõuetega tutvuda Tööelu veebilehel²¹. Ühtlasi juhime tähelepanu, et jäätmehoolduseeskirjas kehtestatavad nõuded ei tohi olla vastuolus määruses²² kehtestatud nõuetega. Asbesti sisaldavad jätmeid ei ole lubatud taaskasutada, need tuleb kõrvaldada asjakohast luba omavas jäätmekäitluskohas.

Lisaks on hea siinkohal välja tuua ka nõue, et **juridilised isikud peavad enne ohtlike jäätmete üleandmist jäätmekäitlejale märgistama** vastavalt keskkonnaministri kehtestatud korrale²³ ning ohtlike jäätmete tekitaja peab ohtlike jäätmete vedajale ja vastuvõtjale esitama vormikohase saatekirja²⁴ koos ohtlike jäätmete saadetisega, juhul kui ta omab ohtlike jäätmete käitluslitsentsi (JäätS § 64 lg 3). Kui jäätmete tekitaja ei oma litsentsi, koostab saatekirja litsentsi omav jäätmete vastuvõtja (JäätS § 64 lg 4).

Ühtlasi tuleb jäätmehoolduseeskirjas viidata, et antud jäätmehoolduseeskirja osas sätestamata juhtudel lähtutakse jäätmete käitlemisel jäätmehoolduseeskirja jäätmehoolduse üldnõuetes sätestatud nõuetest.

²¹ Asbestitööde olulisemad nõuded Tööelu veebilehel:

<https://www.tooelu.ee/et/Tooandjale/Tookeskkond/Tookeskkonna-ohutegurid/keemilised-ohutegurid/asbest>

²² Asbesti sisaldavate jäätmete käitlusnõuded: <https://www.riigiteataja.ee/akt/119122015002?leiaKehtiv>

²³ Ohtlike jäätmete ja nende pakendite märgistamise kord: <https://www.riigiteataja.ee/akt/119122015004?leiaKehtiv>

²⁴ Ohtlike jäätmete saatekirja vorm ning saatekirja koostamise, edastamise ja registreerimise kord:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/120012017009?leiaKehtiv>

7. Järelevalve korraldus jäätmekäitluse üle kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil

Järelevalve ja vastutuse osas tuleb käsitleda järgmist:

- järelevalve teostajad ning järelevalve teostamise kord;
- karistused jäätmehoolduseeskirja rikkumise eest;
- keskkonnareostuse likvideerimise kord.

Jäätmehoolduseeskirjas tuleb sätestada järelevalve korralduse jäätmekäitluse üle kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil (JäätS § 71 lg 2 p 9).

Antud jäätmehoolduseeskirja osas tuleb välja tuua, **millised asutused vastutavad** käesoleva jäätmehoolduseeskirja üle **järelevalve teostamise eest**. Jäätmehoolduseeskirja täitmise üle teostab pidevat järelevalvet oma haldusterritooriumil kohaliku omavalitsuse üksus (JäätS § 119 lg 4). Samuti on valla- ja linnavalitsus kohustatud teostama järelevalvet oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete tagasivõtmise, kogumise ja taaskasutamise üle (PakS § 26 lg 3). Seega on kohalikel omavalitsustel kohustus kontrollida jäätmehoolduseeskirjaga sätestatud jäätmekäitluse nõudeid ning menetleda nende rikkumisest tulenevaid väärtegusid. Jäätmehoolduseeskirjas soovitame kirjeldada, milliste kohustuste osas teostatakse järelevalvet ja milliste sätete osas on kohaliku omavalitsuse üksusel kohtuvälise menetlejana menetluspädevus. Kohaliku omavalitsuse üksuse keskkonnajärelevalve põhialused on kehtestatud keskkonnajärelevalve seaduse §-s 6.

Soovitame jäätmehoolduseeskirjas välja tuua ka jäätmehoolduseeskirja nõuete rikkumise eest sätestatud karistused, mis on kehtestatud jäätmeseaduse §-s 120⁷.

Lisaks soovitame antud jäätmehoolduseeskirja osas välja tuua ka **keskkonnareostuse likvideerimise korra**. Jäätmete käitlemise ja nendest põhjustatud keskkonnasaastuse likvideerimise põhimõtted tulenevad JäätS § 128-st. Selle kohaselt jäätmete keskkonda viimisega ja jäätmetest põhjustatud saastusega seonduva kahju, sealhulgas jäätmete käitlemisega ja jäätmetest põhjustatud saastuse likvideerimisega seotud kulud hüvitab jäätmete keskkonda viinud isik (edaspidi *saastaja*) (JäätS § 128 lg 1). Ebaseaduslikult keskkonda viidud jäätmeid käitleb ja nendest põhjustatud saastuse likvideerimise korraldab saastaja oma kulul ettekirjutuse alusel (JäätS § 128 lg 2). Kui saastajat ei ole kindlaks tehtud ühe aasta jooksul jäätmete keskkonda viimise asjas süüteo menetluse alustamisest arvates, samuti juhul, kui jäätmete ja saastuse likvideerimisega ei ole võimalik keskkonnakaitsealustest kaalutlustest lähtuvalt viivitada, korraldab jäätmete käitlemise ja saastuse likvideerimise keskkonnajärelevalve asutuse või kohaliku omavalitsuse organi ettekirjutuse alusel maa omanik, kellele kuuluval maal jäätmed või saastus asub (JäätS § 128 lg 3).

8. Kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil asuvate jäätmekäitluskohtade, välja arvatud prügila järelhoolduse nõuded

Jäätmekäitluskoha järelhoolduse nõuete osas tuleb käsitleda järgmist:

- jäätmekäitluskoha mõiste defineerimine;
- jäätmekäitluskoha järelhoolduse nõuded.

Käesolevas jäätmehoolduseeskirja osas sätestatakse kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil asuvate jäätmekäitluskohtade, välja arvatud prügila järelhoolduse nõuded (JäätS § 71 lg 2 p 10). Siin sobib loetleda, **milliseid rajatise peetakse** (nt kompostimisväljak, pinnasetäitekoht, jäätmejaam) ja milliseid ei peeta (nt jäätmekogumisnõu või -konteiner, mis on ette nähtud ühte liiki jäätmete esmakogumiseks jäätmevaldajalt) kohalikus omavalitsuses **jäätmekäitluskohtadeks**. Seejärel tuleb kehtestada **nõuded jäätmekäitluskoha järelhooldusele**. Näiteks tuua välja, milliseid tegevusi tuleb teha tegevuse lõpetamisel jäätmekäitluskohas (nt jäätmekäitluskoht ja selle vahetu ümbrus tuleb korrastada ja puhastada seal leiduvatest jäätmetest (jätmed tuleb üle anda teistele jäätmekäitlejatele) ning taastada jäätmekäitluse eelne olukord) ning kes kannab järelhoolduse kulud (suletud jäätmekäitluskoha endine käitaja või selle puudumisel jäätmekäitluskoha maaomanik). Jäätmekäitluskoha järelhoolduse eesmärk on välistada jäätmekäitluskohast tulenev võimalik oht tervisele, varale ja keskkonnale.

9. Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega jäätmeliikide kaupa

Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuete osas tuleb käsitleda järgmist::

- paberi ja kartongi (20 01 01) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- plastide (20 01 39) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- metallide (20 01 40) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- klaasi (20 01 02) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- biolagunevate aia- ja haljastujäätmete (20 02 01) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete (20 02 01) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastujäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- pakendite (15 01) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- puidu (20 01 38) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- tekstiili (20 01 10, 20 01 11) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- suurjäätmete (20 03 07) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- probleemtoodete jäätmete (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34*, 20 01 35*, 20 01 36) liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega;
- eelnevalt nimetatud ohtlike jäätmete (jätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*“ tähistatud jäätmed) ning olmes tekkinud ohtlike aineid sisaldavate või nendega saastunud pakendite jäätmekoodiga 15 01 10* liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega.

Antud jäätmehoolduseeskirja osas tuleb välja tuua nõuded jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamise kohta koos tähtaegadega jäätmeliikide kaupa (JäätS § 71 lg 2 p-st 11).

Sortimismääruse § 3 lõikes 2 nimetatud jäätmeliikide sortimise ja liigiti kogumise tähtajad jäätmeliikide kaupa määrab kohaliku omavalitsuse üksus oma jäätmehoolduseeskirjaga vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavale kooskõlas jäätmeseaduse § 42 lõike 2 punktis 2 ja § 71 lõike 2 punktis 11 sätestatuga (sortimismääruse § 4 lg 2). See tähendab, et käesolevas jäätmehoolduseeskirja osas on kohustuslik välja tuua sortimismääruses loetletud jäätmeliikide kohta, milliseid tegevusi planeeritakse kohaliku omavalitsuse poolt nende jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamiseks ning kehtestada tähtajad nende arenduste elluviimiseks. Näiteks kui käesoleval hetkel ei ole biojätmed hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, kuid tulevikus on plaanis seda teha, siis tuleb selles jäätmehoolduseeskirja osas märkida, mis tähtajast alates on biojätmete kogumine plaanis ühildada korraldatud jäätmeveoga. Või kui käesoleval hetkel ei toimu kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil jäätmejaama(de)s osade sortimismääruses nimetatud jäätmete kogumist, siis tuua välja, mis tähtajast alates on plaanis hakata jäätmejaamades ka neid jäätmeid vastu võtma.

Juhime ka tähelepanu, et sortimismääruse § 4 lõigetes 1–3 sätestatud korraldus peab kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil tagama 2020. a 1. jaanuariks jäätmeseaduse § 136³ lõikes 1 nimetatud jäätmete taaskasutamise sihtarvude täitmise (sortimismääruse § 4 lg 4). Iga kohaliku

omavalitsuse üksus saab anda omapoolse panuse eesmärgi saavutamiseks korraldades liigiti kogutud jäätmete äraandmise jäätmetekitajatele võimalikult mugavaks. Samuti saab kohaliku omavalitsuse üksus jäätmete taaskasutamise sihtarvude täitmisesse panustada jäätmehooldusmeetmete väljatöötamisel ning hangete läbiviimisel jäätmehierarhia põhimõtetest juhindudes.

10. Lõppsätted/rakendussätted

Lõppsätetes tuleb käsitleda järgmisi olulisi teemasid:

- eelmise määruse kehtetuks tunnistamine (vajadusel);
- käesoleva määruse jõustumine;
- lisad.

Lõppsätetes tuleb vajadusel **kehtetuks tunnistada eelnevalt kehtinud jäätmehoolduseeskirja määrus** ning sätestatakse **käesoleva määruse jõustumise aeg**. Samuti esitatakse lõppsätetes määrusega seotud **lisad** (vormid, nagu näiteks: korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastamise taotluse vorm, ühismahuti kasutamise taotluse vorm, ehitusjätmete õiend ning korraldatud jäätmeveo piirkondade kirjeldused või kaart).

LISA 1. Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo kord

Kohaliku omavalitsuse üksusel on kohustus kehtestada valla- või linnavolikogu määrusega jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, veopiirkonnad, vedamise sagedus ja aeg ning jäätmeveo teenustasu suuruse määramise kord (JäätS § 66 lg 4). Kuigi nimetatud teavet ei nõuta jäätmehoolduseeskirja raames, on korraldatud jäätmeveoga seonduv teave jäätmehoolduse korraldamisega tihedalt seotud ning kohaliku omavalitsuse üksus võib kehtestada ühe määruse, milles käsitletakse nii JäätS §-s 71 kui ka JäätS § 66 lg-s 4 nõutud teavet. Seetõttu toome käesolevas juhendis välja ka soovitusel korraldatud jäätmeveo korda käsitleva määruse koostamise kohta.

Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korra all on mõeldud JäätS § 66 lg-st 4 ning KOKS § 22 lg 1 p-st 36⁶ alusel kehtestatud valla- või linnavolikogu määrust, millega kehtestatakse jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, veopiirkonnad, vedamise sagedus ja aeg ning jäätmeveo teenustasu suuruse määramise kord. Juhime siinkohal ka tähelepanu, et korraldatud jäätmeveo õigust realiseeritakse jäätmeloaga (JäätS § 68 lg 1 koostoimes JäätS § 68 lg-ga 2), mistõttu peab korraldatud jäätmeveo teostamiseks isikul olema korraldatud jäätmeveo jäätmeluba (vastavalt JäätS § 73 lg 2 p-le 5).

Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korras tuleb käsitleda järgmisi teemasid:

- jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu;
- veopiirkonnad;
- vedamise sagedus ja aeg;
- jäätmeveo teenustasu suuruse määramise kord.

Korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliigid

Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korras kehtestatakse korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliigid (nt segaolmejäätmed (20 03 01), paber ja kartong (20 01 01), biolagunevad jäätmed (20 01 08 ja 20 02 01), suurjäätmed (20 03 07) jne). Samal ajal tuleb ka silmas pidada, et see ei oleks vastuolus kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduseeskirjaga. Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjäakide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik käesoleva seaduse nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi (JäätS § 66 lg 2). Näiteks võib vajaduse korral korraldatud jäätmeveoga hõlmata ka jäätmeid muudest valdkondadest – haigla jäätmeid, ehitusjäätmeid vms – nendes omavalitsustes, kus see võiks vajalikuks või otstarbekaks osutada.

Korraldatud jäätmeveo veopiirkonnad

Kehtestada kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korras kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil jäätmeveo piirkondade loetelu. Samal ajal tuleb silmas pidada, et see ei oleks vastuolus kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduseeskirjaga.

Nõuded korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete kogumisele ja vedamisele (vedamise sagedus ja aeg)

Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korras tuleb kirjeldada ka korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete kogumisele ja vedamisele kehtestatud nõudeid (nt kehtestada jäätmemahutite minimaalsed suurused ja tühendamise sagedused, jäätmete vedamiseks lubatud aeg (JäätS § 66 lg 4), jäätmemahuti tühendamist või vedu takistavate asjaolude ilmumisel jäätmehaldaja teavitamise kord, jäätmeveo toimumise aegadest jäätmevaldaja teavitamise kord). Kohalik omavalitsuse üksus võib korraldatud jäätmeveo korras anda jäätmevaldajale õiguse taotleda tema kogumismahutite korraldatud jäätmeveo korras sätestatud tühendamissagedusest harvemat tühendamist, kuid segaolmejäätmete osas mitte harvem kui 1 kord nelja nädala jooksul. Sellisel juhul tuleb korraldatud jäätmeveo korras kirjeldada ka nimetatud taotluse esitamise ja menetlemise korda. Juhul kui soovitakse võimaldada ka kokkulepitud jäätmeveo aja muutmist, tuleb korraldatud jäätmeveo korras ka kirjeldada seda protsessi.

Korraldatud jäätmeveo teenustasu suuruse määramise ja muutmise kord ning lisateenused

Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korras sätestatakse korraldatud jäätmeveo teenustasu suuruse määramise ja muutmise kord. Teenustasu suuruse määramise korra kehtestamise juures tuleb silmas pidada, et tegemist on volikogu ainupädevuses oleva ülesandega (KOKS § 22 lg 1 p 36⁶), st seda ei saa üle anda ühelegi teisele asutusele. Samuti ei näe seadus ette jäätmevaldajalt tasu võtmist registri pidamise ja jäätmevaldajatega arveldamise eest. Jäätmeveo teenustasu peab olema piisav, et katta jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veo ja veo ettevalmistamisega seotud kulud (JäätS § 66 lg 5). Selguse huvides tuleb selle peatüki juures välja tuua, milliseid toiminguid loetakse korraldatud jäätmeveo toiminguteks (nt jäätmeveolepingu sõlmimine, peatamine, jätkamine, lõpetamine, selle täitmisega seotud teadete, arvete ja veograafikute väljastamine ja edastamine, v.a kordusarvete ja võlateadete väljastamine ja edastamine, käsitsi teisaldatava jäätmemahuti käsitransport jäätmeveokini kuni 10 m, jäätmevedaja poolt jäätmevaldajale üürile antavate või müüdavate mahutite laialipaigutamine korraldatud jäätmeveo teenuse osutamise alguses kuni kolme kuu jooksul ja mahutite äravedu teenuse osutamise perioodi lõppemisel olenemata mahuti kasutamise perioodi pikkusest). Kui korraldatud jäätmeveo toimingud on ära loetletud, siis saab kohaliku omavalitsuseüksuse korraldatud jäätmeveo korras sätestada, et jäätmeveo teenustasu peab sisaldama nimetatud toimingute tasu ehk jäätmevedajal ei ole õigust võtta nende toimingute eest eraldi tasu.

Jäätmeveo teenustasu suuruse kindlaksmääramisel juhendatakse jäätmete liigist, kogusest, omadustest, jäätmeveo teenindussagedusest ning teistest asjaoludest, mis oluliselt mõjutavad käitlemise maksumust (JäätS § 66 lg 6). Soovitame välja tuua ka teenustasu arvutamise valemid iga korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliigi kohta.

Seetõttu soovitame välja tuua, millistest kulukomponentidest teenustasu koosneb (kogumistasust, mis sisaldab jäätmevedaja kulusid kogumismahuti tühendamisel ja jäätmete vedamisel määratud jäätmekäitluskoha; käitlustasust, mis on jäätmekäitluskoha vastuvõtutasu jäätmete käitlemise eest). Seejärel selgitada, kuidas teenustasu arvutatakse (kogumistasu ja käitlustasu summa) ning lahti selgitada, millest sõltuvad kogumis- ja käitlustasu suurused. Näiteks kogumistasu suurus sõltub vastava jäätmeliigi kogumismahuti suurusest (hind vastava suurusega vastavate jäätmete kogumismahuti ühekordse tühendamise eest). Käitlustasu suurus sõltub mahukaalu koefitsiendist

(vastava jäätmeliigi mahu ja kaalu suhe t/m^3), kogumismahuti suurusest (m^3) ning vastava jäätmeliigi vastuvõtutasust määratud käitluskohas (eurot tonni kohta), mis sisaldab jäätmete ümberlaadimistasu kogumiskohas, jäätmete transpordikulu kogumiskohast jäätmekäitluskohta ja jäätmete käitlemise kulu jäätmekäitluskohas.

Samas tuleb ka kirjeldada, millistel juhtudel on vedajal õigus nõuda tühisõidu eest teenustasu (nt juurdepääsu puudumine, jäätmed ei vasta sellesse mahutisse kogutavale jäätmeliigile), mida peab vedaja tegema, et tal oleks õigus seda teenustasu nõuda (nt teavitama jäätmevaldajat jäätmemahuti tühjendamist takistavatest asjaoludest 24 tunni jooksul, tõendama jäätmete mittevastavust mahuti otstarbele) ning kui suur see tasu võib olla (nt 50% mahuti tühjendamise teenustasust).

Samuti määratakse kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korras millised tegevused kuuluvad lisateenuste alla ning reguleeritakse lisateenuste osutamise korda.